

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta pedagogická

Diplomová práce

2019

Marie Bláhová

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

FAKULTA PEDAGOGICKÁ
KATEDRA HUDEBNÍ KULTURY

**MOŽNOSTI PROPOJENÍ VÝTVARNÉ VÝCHOVY
A PRACOVNÍCH ČINNOSTÍ S PRVKY MUZIKÁLU PŘI
VÝUCE HUDEBNÍ VÝCHOVY NA I. STUPNI ZÁKLADNÍ
ŠKOLY**

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Marie Bláhová

Učitelství pro 1. stupeň ZŠ, obor 7503T047

Vedoucí práce: Doc. PaedDr. Marie Slavíková, CSc.

Plzeň, 2019

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a zdrojů informací.

Plzeň, 5. března 2019

.....
vlastnoruční podpis

Mé poděkování patří především doc. PaedDr. Marii Slavíkové, CSc. za odborné vedení, cenné rady a připomínky a také za trpělivost při realizaci diplomové práce. Dále děkuji rodině a přátelům za podporu a pomoc při studiu. Velké díky také patří kolegyni Haně Plaché za korekturu diplomové práce.

Originál zadání práce (student obdrží od svého vedoucího práce).

Obsah

ÚVOD	5
1 ČLOVĚK A HUDBA	7
1.1 Hudba v lidském životě	7
1.2 Některé funkce hudby	9
- Estetická funkce	9
- Magická funkce.....	9
- Výchovná a vzdělávací funkce	10
- Psychologická a fyziologická funkce hudby	10
- Shrnutí funkcí hudby	11
2 MEZIPŘEDMĚTOVÉ VZTAHY	13
2.1 Mezipředmětové vztahy v různých zdrojích	14
2.1.1 Odborné články	14
2.1.2 Závěrečné kvalifikační práce.....	16
2.2 Shrnutí o mezipředmětových vztazích na I. stupni ZŠ	17
3 HUDEBNÍ VÝCHOVA, VÝTVARNÁ VÝCHOVA A PRACOVNÍ ČINNOSTI VE VÝUCE ZÁKLADNÍ ŠKOLY	19
3.1 Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání (dále již jen RVP ZV)	19
3.1.1 RVP ZV – UMĚNÍ A KULTURA.....	19
3.1.1.1 RVP ZV – Hudební výchova na 1. stupni	20
3.1.1.2 Učivo	21
3.1.1.3 RVP ZV – Výtvarná výchova na 1. stupni.....	21
3.1.1.4 Učivo	22
3.1.2 RVP ZV – člověk a svět práce.....	22
3.1.2.1 Učivo	23

3.2 ŠVP – ZŠ Sokolov, Švabinského 1702	24
3.2.1 Naplňování cílů hudební výchovy prostřednictvím projektu muzikálu	24
3.2.2 Naplňování cílů výtvarné výchovy prostřednictvím projektu muzikálu	24
3.2.3 Naplňování cílů praktických činností prostřednictvím projektu muzikálu	25
3.2.4 Shrnutí naplňování výukových cílů prostřednictvím muzikálu <i>Pastelky</i>	25
4 MUZIKÁL	27
4.1 Muzikál a jeho forma, druhy	28
4.2 Muzikál v základní škole	29
5 HUDEBNÍ PROJEKT – PASTELKY	31
5.1 Děj příběhu <i>Pastelky</i>	31
5.2 Scénář, produkce a režie	32
Úvod.....	32
1. scéna	32
2. scéna	32
3. scéna	32
4. scéna	33
5. scéna	33
6. scéna	33
7. scéna	33
8. scéna	33
9. scéna	34
10. scéna	34
11. scéna	34
12. scéna	34
13. scéna	34

14. scéna	34
15. scéna	35
Závěr muzikálu <i>Pastelky</i>	35
5.3 Písně – tvorba a úprava známých písní.....	35
5.4 Charakteristika hudební složky muzikálu <i>Pastelky</i>.....	37
5.5 Charakteristika výtvarné složky muzikálu <i>Pastelky</i>.....	37
5.6 Charakteristika pracovní výchovné složky muzikálu.....	37
5.7 Kulisy	38
5.7.1 Výroba kulis	38
5.7.2 Malba plakátů	38
5.8 Kostýmy	39
5.9 Nácvič ve škole i v klubu Alfa.....	39
5.10 Vystoupení – <i>Pastelky</i>.....	40
6 REFLEXE PROJEKTU	41
6.1 Dotazovací šetření u organizátorek muzikálu	41
6.1.1 Mgr. Ivana Vacková.....	41
6.1.2 Mgr. Daniela Brožíková	42
6.1.3 Hana Plachá	43
6.1.4 Marie Bláhová.....	45
6.1.5 Shrnutí odpovědí realizačního týmu <i>Pastelky</i>	46
6.2 Účinkující a realizace šetření mezi žáky	47
6.2.1 Vyhodnocení dotazníků	48
6.2.2 Shrnutí dotazníkového šetření u žáků	56
ZÁVĚR	61
RESUMÉ	62

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A PRAMENŮ	63
SEZNAM TABULEK	66
SEZNAM GRAFŮ.....	66
SEZNAM OBRÁZKŮ	67
PŘÍLOHY	I

ÚVOD

Ve školství působím již od roku 1995. Za tuto dobu jsem se spolupodílela na přípravě mnohých hudebních vystoupení žáků pro rodiče. Již dříve jsem uvažovala o návaznosti vystoupení tak, aby vznikl ucelený hudební pořad. Až ve svém současném působišti na ZŠ Sokolov, Švabinského 1702 jsem se zapojila do příprav muzikálu. V prvních letech mého působení na této škole fungovala již třináct let partnerská spolupráce se školou v Německu. S žáky z naší školy a z partnerské školy v Německu vyučující nacvičili muzikál. Písničky a choreografie, později i hlavní role se nacvičovaly po celý rok odděleně u nás i v Německu a na obou stranách se také připravovaly základní kulisy. Společné schůzky českých a německých učitelů v průběhu školního roku sloužily k upřesnění představ o budoucím představení. Ovšem „Bühnebild“ – jevištní podoba představení vznikala při společném pobytu českých a německých dětí ve škole v přírodě. Němečtí kolegové, především duše projektů pan Karl Heinz Lorenz, přijížděli se žáky čtvrtých tříd, sokolovská skupina byla směsí nadšenců od třetí do sedmé třídy. Celkový počet dětských účastníků byl 80–90 dětí. V průběhu týdne se dávalo dohromady představení muzikálu a ten pak žáci z Čech i z Německa společně zahráli rodičům a učitelům. Byla to nádherná podívaná.

Partnerství se školou v Německu však skončilo odchodem hlavního organizátora v Německu do důchodu. Po patnácti letech naplněných spoluprací s německými kolegy a celoročními přípravami tu bylo najednou vzduchoprázdno. Tak vznikl nápad nacvičit muzikál pouze s našimi žáky. Příprava muzikálu zasahovala do více vyučovacích předmětů.

Tématikou mezipředmětových vztahů se zabývá několik na internetu uveřejněných prací. Jde zejména o práce výzkumné. Dostupných je i několik článků, které se věnují mezipředmětovým vztahům ve spojitosti s hudební výchovou a dalším předmětem. Je však málo dostupných zdrojů k propojení hudební výchovy, výtvarné výchovy a pracovních činností.

Jednu kapitolu své práce jsem věnovala problematice zpracování mezipředmětových vztahů ve spojitosti s hudební výchovou ve zdrojích, které se mi povedlo dohledat v knihovnách, kvalifikačních pracích a v elektronických zdrojích.

Diplomová práce je věnována všem činnostem, které jsou spojeny s krásnou podívanou na výslednou podobu školního muzikálu.

Cílem mé diplomové práce bude teoreticky zdůvodnit význam hudby a hudební výchovy pro žáka základní školy v současném světě s ohledem na jeho zájmy a mimoškolní aktivity. Vycházejíc z požadavků Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání nastíním možnosti interdisciplinární integrace, konkrétně propojení výchovy hudební s výtvarnou a pracovní. Jednotlivým prvkem bude téma muzikálu.

Tento svůj záměr prakticky uplatním ve vlastním zpracovaném projektu muzikálu *Pastelky*, který byl připravován v průběhu celého školního roku. Součástí příprav byly nácviky choreografie, zpěvu, výroby kulis a v neposlední řadě krátké videonahrávky, které byly použity při vlastním vystoupení.

Zpracování praktické části mé práce, doufám, inspiruje i jiné školy k podobným projektům. Muzikál rozepisují tak, aby jej bylo možné podle uváděného popisu snadno uskutečnit včetně celoroční přípravy. Neposkytují přesné nákresy kulis, ale fotografie mají být inspirací pro jejich tvorbu. V příloze jsou audio nahrávky i videa ze zkoušek a vlastního vystoupení. Závěrečnou kapitolu tvoří rozhovory s hlavními organizátorkami a pořadatelkami celého muzikálu, kde vyzdvihují úspěchy, ale také upozorňují na úskalí, s nimiž jsme se v průběhu příprav potýkali všichni, kdo jsme se spolupodíleli na projektu *Pastelky*. Součástí poslední kapitoly je i evaluace, jak se žákům, protagonistům muzikálu, pracovalo a jak se jim práce na muzikálu líbila.

1 ČLOVĚK A HUDBA

Hudba je pro člověka velmi důležitá. Je lidskou přirozeností vydávat zvuky. Když je nám dobře, vše se nám daří, tak máme dobrou náladu a pobrukuje si známé veselé melodie. Naopak když je nám smutno, derou se nám do mysli melodie tesklivé. Opět si pobrukuje. Ve společnosti si lidé povídají, ale i zde často zábava z tichých rozhovorů přejde ve zpěv známých písní.

1.1 Hudba v lidském životě

Již antičtí myslitelé zdůrazňovali význam hudby, která se podílí na rozvoji lidské osobnosti, a využívali ji jako prostředek psychoterapie. Díky tomu, že má hudba řád, harmonii rytmu a zvuku a vzniká z podstaty, přisuzuje i Platón hudbě v celém svém výchovném systému velký význam. Úžasnou schopností hudby je spojovat se s lidskou přirozeností. Hudba navádí člověka, jak poznávat krásu. Aristoteles prohlašoval, že každý člověk má smysl pro rytmus a melodii. Schopností hudby je poskytnout jednotlivci radost, pomoci mu překonat nepěkné a úzkostné psychické stavy.¹

V pravěku byla hudba vnímána jako prostředek pro komunikaci s bohy i s představiteli zla – démony. Zvuky rytmu vyluzovali tehdejší lidé tím, co měli. Tloukli klackem (holí) do dutého stromu nebo do kamene. Začaly vznikat první hudební nástroje. Zpěv byl doprovázen tancem.²

I v současnosti z těchto poznatků čerpáme a navazujeme na ně. Hudba pomáhá v mnoha směrech, proto se často hovoří o mnohofunkčnosti hudby. Projevem lidské existence a podstaty je hudba, produkt člověka. Lidé různých jazyků se v hudbě shodnou, hudba je osobitým způsobem lidského osvojování si dovedností a komunikací se světem. Každý člověk potřebuje hudbu, reaguje na ni, upoutá jej, jen to není vždy stejný žánr.

¹SEDLÁK, František. *Nové cesty hudební výchovy na základní škole*. 1. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, n. p., 1977. s.15

²ŠIMANOVSKÝ, Zdeněk. *Hry s hudbou a techniky muzikoterapie ve výchově, sociální práci a klinické praxi*. Vyd. 4. Praha: Portál, 2011. s.18

K celé lidské historii se pojí hudba, patří tedy k základním lidským potřebám. Nenajdeme jediný národ, který by neměl hudbu.³

Dítě se hudebně projevuje ještě dřív, než začne mluvit. Jde již o první zvuky, které dítě po narození vydává – broukání, prozpěvování dle své fantazie.⁴

Každému dává hudba něco jiného, většině lidí přináší potěšení a posilu. Tímto způsobem lidem pomáhá a mnohdy hudba dodává i chuť do života. Porozumění hudbě jedince posiluje a umožňuje mu čerpat z ní životní inspiraci.

Hudba je výrazem citu, podobně jako je matematika čistou operací rozumu. Proto můžeme považovat hudbu za protiklad matematiky, tedy protiklady rozum a cit. Výsledkem toho, co člověk cítí, je právě hudba. Pokud má jedinec depresivní náladu, vzniká ponurá hudba; je to rozdíl oproti dnům, kdy je hudebník v naprosté citové pohodě a vzniká hudba radostná.⁵ Pokud se však na hudbu podívám z pohledu rytmu, pak má hudba s matematikou souvislost v základních početních operacích. Bez této matematické dovednosti by nebylo možné spočítat správně rytmus.⁶

Hudba přináší jedinci kulturní povědomí a citový zážitek, přestože není přímo schopna předávat kognitivní informace. Základem hudby je její obsahovost a umělecký zážitek. Ten je podmíněn například přírodou a dalšími podstatami hudebně psychologické povahy, které se postupně zdokonalují.⁷

³ SEDLÁK, František. *Nové cesty hudební výchovy na základní škole*. 1. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, n. p., 1977. s.16

⁴ DRÁBEK V. *Stručný průvodce hudební psychologií*. Praha: Univerzita Karlova v Praze-Pedagogická fakulta, 2004. s.55

⁵ REJCHA A. *Hudba jako ryze citové umění*. Praha: Togga, 2009. s.75

⁶ GARDNER H. *Dimenze myšlení: Teorie rozmanitých inteligencí*. Praha: Portál, 1999. s.131

⁷ KRESÁNEK J. *Hudba a člověk: Hudobné myslenie; sociálna funkcia hudby; hudobná psychológia*. Bratislava: Hudobné centrum, 2000. s.19

1.2 Některé funkce hudby

- Estetická funkce

V hudbě jde o strukturu spojených sdělení, hodnot a významů. Základní funkcí je estetická funkce, jejímž hlavním úkolem je rozpoznání krásy a hudebně estetický prožitek. Díky estetické funkci jedinec prožívá krásu hudby, protože působí na celou jeho osobnost. Estetická funkce navozuje emoce a představu dokonalého světa. Ten sice není skutečný, ale posluchač hudby se s tímto světem potřebuje setkávat, aby získal vnitřní vyrovnanost osobnosti a byl lépe schopen vnímat a poznávat skutečný svět.⁸

Jedinec tvoří melodie ze zvuků, z umění naslouchat, improvizovat a využít vhodné kompozice. Vnitřní vztahy mezi zvuky a lidskými zkušenostmi vytvářejí význam a krásu hudby. To vše je možné najít v hudbě při jejím vytváření a procitování.⁹

Estetickou funkci hudby naplňují návštěvy hudebních představení a koncertů. Záleží na tom, jakým způsobem je hudební představení vedeno. S žáky jsem navštívila hudební představení, kde dirigent zábavnou formou žákům představil symfonický orchestr. Žáci si mohli vyzkoušet práci dirigenta. Představení nadchlo celý první stupeň. Toto hudební představení naplnilo i výchovnou funkci, protože se žáci přímo od dirigenta dozvěděli, že je opravdu důležité být na koncertě oblečen do společenského oděvu a co to vlastně je společenský oděv.

- Magická funkce

Dodnes se v rituálních obřadech málo vyvinutých národů využívá „magického působení hudby“. Hudba je pak chápána jako prostředek k ovládnání přírodních jevů a nadpřirozených bytostí, ale také částečně přežívá v náboženských obřadech. Magično bývá doplněno – spojeno s náboženstvím a tancem, kdy zvláštními tanečními kreacemi a

⁸ SCHNIERER, M. *Společenské funkce hudby*. České Budějovice: Jihočeská univerzita, 1995. s. 69.

⁹ BRUSCIA K. E. *Defining Music Therapy*. Gilsum: Barcelona Publishers, 1998. s.131

zpěvem přivolávali lidé déšť či zaháněli nemoci. Této magické funkce však využíváme i v dnešní době, když zpíváme dětem ukolébavky.¹⁰

- Výchovná a vzdělávací funkce

Osobnost žáka je utvářena i výchovnou funkcí hudby. Velký vliv na formování, utváření a kultivování jeho osobnosti v reálném světě má hudební výchova. Je potřeba se důkladně zamyslet nad výběrem poslechového skladeb. Vhodné uchopení – pojetí hudební výchovy kultivuje žákovy hudební dovednosti, schopnosti, vědomosti, ale i jeho vztah k hudbě. Výchovnou funkci mají v rukách převážně učitelé ve školách a školách podobných zařízeních (institute, kluby aj.). Nemały vliv má na výchovnou funkci hudby i rodinné prostředí a styl života rodiny. V neposlední řadě mají velký vliv masmédiá, televize, noviny apod. Je na nás učitelích, abychom hudební výchovu začlenili pokud možno do každé vyučovací hodiny, aby hudba na žáky mohla působit každý den a ne jen jednou v týdnu, kdy je vyučovací hodina předmětu hudební výchova. Zazpívat si společně na začátku či na konci vyučovací hodiny je ideální začátek a zabere to jen krátký čas. Relaxační chvílky jsou dopřávány pouze žákům I. stupně a to zejména v prvním až třetím ročníku. To je, dle mého názoru, škoda.

- Psychologická a fyziologická funkce hudby

Každý potřebuje najít chvílku na odpočinek, což bývá v uspěchanosti dnešního přetechnizovaného světa problém. Hudba nám chvílky odpočinku dělá hezčími – zpřijemňuje nám je. Psychologická funkce má vliv na neuropsychický systém, ze zdravotního hlediska působí hudba jako prostředek relaxační, odpočinkový a uvolňující, působí tedy jako psychická hygiena. Pokud psychická hygiena neexistuje, vyskytují se u člověka duševní poruchy. Fyziologická funkce – hudební terapie lidem pomáhá překonat

¹⁰SEDLÁK, František. Nové cesty hudební výchovy na základní škole. 1. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, n. p., 1977. s.17

vypjaté životní situace. Pečlivě vybrané zvuky či celé melodie působí na lidský nervový systém tak, aby se člověk zklidnil. Jedná se o muzikoterapii.¹¹

Dá se říct, že poměrně nedávno byla znovuobjevena blahodárnost hudby na zdravotní stav člověka. Muzikoterapie pomáhá v oblasti duševní hygieny. Člověku pomáhá obnovit rovnováhu se světem, ovládat jeho emoce a mírnit některé negativní civilizační vlivy. Prostřednictvím hudby je člověku poskytnut vnitřní klid. Hudba je nezbytným prostředkem mezilidské komunikace.¹²

Hudba jako převládající hudebně výrazový prostředek dosahuje jedinečného účinku, stimuluje konkrétní psychofyziologickou oblast:

- Pohybové a taneční reakce podněcují pohybové a taneční písňe a skladby.
- Na citovou oblast působí výrazné melodie.
- Myšlenkové pochody ovlivňuje harmonická struktura a forma hudebního díla.
- Představy, emoce a estetickou oblast probouzí hudební obsah společně s hudebně tvárnými postupy.
- Nejvíce je hudbou ovlivňována a podněcována citová oblast.

Vnímání hudby ovlivňuje a kultivuje u každého jedince jeho smysly a cítění. Společně s hudebním jazykem se u člověka rozvíjí i jeho hudební sluch. Zpěv zlepšuje hlasové ústrojí. Hrou na hudební nástroj se tříbí sluch a zrak.¹³

- Shrnutí funkcí hudby

Pro vnímání hudby je potřeba mít smysl pro krásno. Hudba člověka učí toto krásno rozpoznat. Nejúčinnější a hlavně původní funkce hudby je v jejím fyziologickém a psychologickém působení. Prvotní účinek hudby je silný, dovede rozehrát každého

¹¹ SCHNIERER, M. *Společenské funkce hudby*. České Budějovice: Jihočeská univerzita, 1995. s. 71

¹² SEDLÁK, František. *Nové cesty hudební výchovy na základní škole*. 1. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, n. p., 1977. s.19

¹³ SEDLÁK, František. *Nové cesty hudební výchovy na základní škole*. 1. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, n. p., 1977. s.18

jedince a otřást jím. Ten vnímá hudebně výrazové prostředky celostně a výsledkem je hudební prožitek.

Vždy bylo a stále je důležitou funkcí hudby polidštění člověka. Díky hudbě se člověk proměnil v sociální bytost.

V současnosti je kladen důraz na smyslovou funkci hudby a zapomíná se na původní léčivou a náboženskou funkčnost.

2 MEZIPŘEDMĚTOVÉ VZTAHY

Již od dob, kdy v moderním školství došlo k prosazení reformních koncepcí, je snahou aktivizovat žáka spojením běžného života a školy. Účelem zapojení žáka do tohoto procesu je lépe jej připravit na to, co bude v dospělosti skutečně potřebovat. Problém je, že do pozadí zájmu byly odsunuty předměty zdánlivě nedůležité, které jsou založeny umělecky, a preferovány a do popředí posouvány byly hlavně předměty technického zaměření. Emoce, intuice, hudba, výtvarné umění ani tvořivost nebyly považovány za důležité.¹⁴

Výše zmíněné tendence již naštěstí pominuly a v současné době si uvědomujeme důležitost propojení všech výukových předmětů s tím, co bude žák v běžném životě potřebovat. Mezipředmětové vztahy počítají i s umělecky zaměřenými předměty, kterými jsou hudební výchova, výtvarná výchova i pracovní činnosti.

Propagátorkou mezipředmětových vztahů – smazání hranic mezi výukovými předměty – je učitelka S. Kovaliková, které je autorkou integrované tematické výuky. Toto pojetí výuky je založeno na jednom celoročním tématu, z něhož pak plynou měsíční plány výuky pro jednotlivé předměty. Je potřeba, aby bylo téma natolik široké, aby pojalo opravdu všechny vyučované předměty.¹⁵

Každý výukový předmět má svá specifika, ale jejich propojení pomáhá žákům vidět souvislosti mezi jednotlivými předměty. Básně, které se žáci učí v hodinách českého jazyka, přednesou v pásmu písniček a básniček při vystoupení pro rodiče. Výkres vytvořený při výtvarné výchově zachycuje živočicha, o kterém se hovořilo v prvouce.

Další výhodou využití mezipředmětových vztahů je, že usnadňují osvojení a zapamatování si probíraného učiva. Při hudební výchově žáci zpívají písničky, které se v rámci mezipředmětových vztahů mohou vztahovat k právě probíranému učivu v prvouce či přírodovědě. Jsou zařazovány písničky o zvířátkách. Naopak v českém jazyce

¹⁴ SKALKOVÁ, JARMILA. *Obecná didaktika: 2., rozšířené a aktualizované vydání*. 1. Praha: Grada Publishing, 2007. s.59

¹⁵ KOVALIK, Susan a Karen OLSEN. *Integrovaná tematická výuka: model*. 2. Kroměříž: Spirála, 1995. Vzdělávání pro 21. století. s.304

se často využívají písničky s vyjmenovanými slovy. Stejně je to s písničkami a rytmickými říkadly při osvojování matematického učiva.

Pokud se ve školním roce pracuje na projektu měsíčním či celoročním, je možné propojit i zdánlivě mezipředmětově nepropojitelné předměty. Muzikál využívá hudební výchovu při nácvičení písni, výtvarnou výchovu při malbě plakátů a kulis, pracovní činnosti při tvorbě kulis, ale také literaturu při nácvičení mluveného slova a recitace. Nezbytná je i dramaturgie a tanec. Toto je možné procvičovat při tělesné výchově, hudební výchově, ale také v rámci dramaturgie v českém jazyce.

2.1 Mezipředmětové vztahy v různých zdrojích

Problematika mezipředmětových vztahů je zpracována v mnoha zdrojích, zde uvádím některé příklady, které mi byly inspirací při tvorbě diplomové práce.

2.1.1 Odborné články

- Teorie a praxe hudební výchovy III - Sborník příspěvků z konference studentů doktorandských a magisterských studií z roku 2014. Zde Mgr. Karel Procházka ve druhé části svého článku "Poslech hudby na osmiletém gymnáziu" informuje o doplnění osnov výuky právě i ve smyslu mezipředmětových vztahů a to o "Regionální dějiny hudby". Začlenil tak do osnov hudební dění a osobnosti z doby baroka, činnosti dvacátého století až po současnost. Povědomí žáků o regionálních dějinách spojených s hudbou vede k sounáležitosti a podněcuje žáky k patriotismu. Ti si lépe uvědomují snahy svých předků ve všech stupních umění v porovnání s dnešní přetechizovanou společností a současným elektronickým světem. Historické stavby v jednotlivých regionech poskytují náhled do světa výtvarného umění i do umění hudebního. Mgr. Karel Procházka se ve svém článku mimo jiné zmiňuje také o velikanovi našeho hudebního světa Antonínu Dvořákovi, který je spojen s městysem Zlonice. Zde však můžeme navštívit i překrásnou barokní stavbu kostel Nanebevzetí P. Marie.¹⁶

¹⁶*Teorie a praxe hudební výchovy III*. 1. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta, 2014. s.203

- V článku Možnosti využití metody CLIL ve výuce hudební výchovy Mgr. Magdaléna Štaffová představuje novou metodu výuky a to metodu CLIL. Jde o zkratku z anglického termínu "Content and Language Integrated Learning", což je do češtiny překládáno jako "Integrovaná výuka cizího jazyka a nejazyčného předmětu". Průkopníky CLIL jsou David Marsh z univerzity Jyväskylä ve Finsku a Do Coyle z univerzity v Aberdeenu z Velké Británie. Mgr. M. Štaffová ve svém článku uvádí základní principy metody CLIL: Integrace hudební výchovy a cizího jazyka, důležitost integrace mateřštiny a cizího jazyka, důležitost je v získání nových znalostí v nejazykovém předmětu. CLIL přináší metody kritického myšlení, aktivizující činnosti, komunikativní metody, podporuje práci ve dvojicích a skupinách. Metoda vychází ze ŠVP a tematického plánu výuky a navazuje na předešlé vyučovací hodiny. CLIL rozvíjí dovednosti poslechové, čtení, mluvení i psaní. Hojně je využíváno názornosti – prezentace, mapy a další. Ve výuce je využíváno tzv. „scaffoldingu“ = „lešení“. Žák snáze překonává jazykové bariéry. Učitel často ověřuje porozumění a osvojení.

V článku Mgr. M. Štaffová dále uvádí praktický příklad, kdy byla metoda CLIL využita ve výuce. Šlo o 6. ročník základní školy s rozšířenou výukou hudební výchovy. Dvě vyučovací hodiny HV a AJ byly spojeny v rámci projektu. Žáci rozdělovali hudební nástroje podle principu symfonického orchestru do skupin a podskupin. Nástroje dále správně pojmenovávali. V rámci anglického jazyka si žáci rozšířili slovní zásobu o výrazy z oblasti hudby. Ve dvojici žáci anglicky komunikovali na téma symfonický orchestr. Ke splnění těchto úkolů měli pracovní listy, kartičky, tabulky V-CH-D (Vím - Chci vědět - Dozvěděl jsem se). Žáci zhlédli prezentaci nástrojových skupin a vyslechli si úryvek skladby Benjamin Brittena Průvodce mladého člověka orchestrem.¹⁷

¹⁷*Teorie a praxe hudební výchovy II.* 1. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta, 2011. s.40

2.1.2 Závěrečné kvalifikační práce

V této kapitole uvedu několik závěrečných prací, které se věnují problematice mezipředmětových vztahů.

- Bakalářská práce „Možnosti využití hudby v hodinách dramatické výchovy“ od autorky Mgr. Ireny Cigánkové se věnuje, jak už název napovídá, využití hudby v hodinách dramatické výchovy. Autorka poukazuje na fakt, že existuje hudba ve dvou formách a to živá nebo reprodukováná. Tu živou si vytváří žáci sami, případně jim ji zajistí vyučující hrou na hudební nástroj. Reprodukovánou hudbu dětem pouštíme při relaxačních cvičeních, jako rytmickou kulisu při pohybových hrách a cvičeních, při navození atmosféry divadelního představení, ale také při poslechu skladby při výuce. Reprodukováná hudba může také podkreslit postavu a vzbudit představy o povaze této postavy. Autorka si v úvodu své práce pokládá otázku, jak se dá s hudbou pracovat v hodinách dramatické výchovy.¹⁸
- V bakalářské práci „Příprava a realizace hudebně dramatické pohádky“ se autorka Mgr. Petra Páníková zabývá hudební pohádkou. Poukazuje na hudební vývoj dítěte v různých věkových etapách. V další části své práce se věnuje tvořivé dramatice. V poslední kapitole teoretické části se věnuje pohádce. Praktická část je věnována hudební pohádce „O koblížkovi“.¹⁹
- Další kvalifikační prací je diplomová práce „Mezipředmětové vztahy hudební a literární výchovy“ od Bc. Petry Ježkové. Autorka se zabývá mezipředmětovými vztahy mezi hudební a literární výchovou na 2. stupni základní školy. U úvodu uvádí, že nelze násilně propojovat předměty, které jsou obsahově hodně vzdálené. Je třeba hledat předměty, jež si jsou tematicky

¹⁸CIGÁNKOVÁ, Irena. *Možnosti využití hudby v hodinách dramatické výchovy*. Brno, 2011. Bakalářská práce. Janáčkova akademie múzických umění v Brně, Divadelní fakulta. Vedoucí práce Mgr. Jarmila Hrabalová, Ph.D.

¹⁹PÁNÍKOVÁ, Petra. *Příprava a realizace hudebně dramatické pohádky*. Plzeň, 2018. Bakalářská práce. Západočeská univerzita v Plzni, Fakulta pedagogická, Katedra hudební kultury. Vedoucí práce Doc. PaedDr. Marie Slavíková, CSc.

blízké, jako je matematika – fyzika či předměty označované jako „výchovy“, tj. hudební, literární a výtvarná výchova a zčásti také tělesná výchova.²⁰

2.2 Shrnutí o mezipředmětových vztazích na I. stupni ZŠ

Téma mezipředmětových vztahů je velmi žádoucí. Je potřeba si dobře promyslet, jak spolu mohou předměty kooperovat, jak se mohou prolínat. Ideální je zvolit třeba nějaké společné téma, projekt. Jeho téma je potřeba zvolit pečlivě; mělo by být natolik široké, aby mohlo pojmut většinu, ne-li všechny i zdánlivě nesouvisející předměty. Toto je i hlavní myšlenou velké propagátorky mezipředmětových vztahů S. Kovalikové.

Propojení předmětů je velkým přínosem právě pro žáky, kteří si tak lépe umí představit a uvědomit souvislosti. Jak mohou ten který předmět ve světě dospělých uplatnit. Také se lépe pamatuje zažitá a „smysluplná“ učivo. Učení definic je potřeba a je tedy stále běžnou praxí na mnoha školách, ale zkusit si, jak definice funguje v praxi, dá žákům mnohem více. Učivo si v rámci mezipředmětových vztahů lépe pamatují. Jako příklad definice mě napadá z matematiky komutativní zákon, kdy záměna sčítanců nebo činitelů nezmění výsledek.

Ve vybraných článcích je vyzdvížena potřeba znalosti i regionálních dějin, ty se probírají v prvouce, vlastivědě a na druhém stupni v dějepise i občanské výchově. Ale znalost regionálních dějin je v rámci mezipředmětových vztahů potřeba i v hudbě. V dalším představeném článku se blíže dozvídáme o metodě CLIL. Ta je představena na příkladu propojení hudební výchovy a cizího jazyka.

Z ukázky dostupných závěrečných prací je patrné, že je téma mezipředmětových vztahů velmi žádoucí a přínosné. Mezipředmětové vztahy hudební výchovy v hodinách dramatické výchovy ve své práci představuje Mgr. Irena Cigánková. Pěkně jsou ukázané mezipředmětové vztahy v práci Mgr. Petry Pánikové, která v bakalářské práci „Příprava

²⁰ JEŽKOVÁ, Petra. *Mezipředmětové vztahy hudební a literární výchovy*. Brno, 2012. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Pedagogická fakulta, Katedra hudební výchovy. Vedoucí práce PhDr. Marek Sedláček, Ph.D.

a realizace dramatické pohádky“ – ukazuje, jak s žáky nacvičit hudební pohádku. Velice blízko má hudební výchova i k literární výchově, jak popsala v diplomové práci Bc. Petra Ježková.

Úskalím projektů jako spojovatelů předmětů v rámci mezipředmětových vztahů je čas. Je potřeba počítat i s volným časem žáků a vyučujících, zejména pokud jde o projekt hudebního či divadelního charakteru, kde je výsledná práce směřována k závěrečnému vystoupení pro diváky, kterými mohou být spolužáci, žáci z okolních škol a školek a hlavně rodiče.

Dále je potřeba myslet i na tematické plány výuky. S těmi je nutné pracovat. Plány je možné již na samém začátku nastavit tak, aby odpovídaly projektu, případně je v průběhu projektu upravovat dle potřeby tak, aby plnily ŠVP a zároveň vyhovovaly potřebám, které má např. mnou vybraný hudební projekt muzikálu *Pastelky*.

V neposlední řadě je náročné udržet po celý rok žáky aktivní a nadšené pro projekt, což se v případě muzikálu *Pastelky*, jak je uvedeno níže ve vyhodnocení dotazníků v evaluaci, povedlo.

Závěrem bych tedy k tématu mezipředmětových vztahů uvedla, že jde o náročné, ale rozhodně přínosné zpestření výuky. Propojit co nejvíce předmětů žáky těší a snáze si zapamatují probírané učivo. Na druhou stranu je potřeba počítat s časovou náročností.

3 HUDEBNÍ VÝCHOVA, VÝTVARNÁ VÝCHOVA A PRACOVNÍ ČINNOSTI VE VÝUCE ZÁKLADNÍ ŠKOLY

Každá základní škola v naší republice si na základě rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání vypracovává vlastní školní vzdělávací program základního vzdělávání. V této kapitole bych chtěla přiblížit oba tyto programy pro uvedené výukové předměty.

3.1 Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání (dále již jen RVP ZV)

Hudební výchova a výtvarná výchova jsou společně ve vzdělávací oblasti „Umění a kultura“. Předmět s názvem pracovní či praktické činnosti v RVP ZV není, najdeme zde ale vzdělávací oblast „Člověk a svět práce“. Každá základní škola si na základě vlastního ŠVP tento rukodělný předmět nazve dle vlastního uvážení.²¹

3.1.1 RVP ZV – UMĚNÍ A KULTURA

RVP uvádí, že oblast umění a kultury žákům umožňuje jiný pohled na svět a poznání světa. Nejde jen o racionální poznání. Odráží se zde umění a kultura jako součást lidské existence. Jde mimo jiné i o výsledky duchovní činnosti. K socializaci žáků dochází prostřednictvím této oblasti i v možnosti chápat spojitosti proměn historických zkušeností a to žák může promítnout do společenského soužití jako součást svého žití. Kultura se tak stává jeho součástí, jde o oblast umožňující poznání a dorozumívání, vznikají tak informace o vnějším a vnitřním světě a spojitosti těch dvou světů. Tuto spojitost je možné světu sdělovat jedinečně uměleckými způsoby, jako jsou hudba a výtvarno.

Žák si estetickým účinkem osvojuje umělecký svět, a rozvíjí se tak tvořivost, vnímání uměleckého díla a takto nachází jedinec cestu k okolnímu světu i k sobě samému. Žák nachází spojitosti mezi hudbou a výtvarným dílem - ať už malbou, kresbou

²¹Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání: platný od 1. 9. 2005. [online]. Praha: MŠMT, 2017 146 s. [cit. 2019-01-06]. Dostupné z: http://www.msmt.cz/file/41216_1_1/

či vytvořenou stavbou, sochou apod. Rozvíjí se nonverbální vyjadřování prostřednictvím tvořivých činností. K tomu napomáhá tón, zvuk, linie, bod, tvar, barva, gesto atd.

Ve vzdělávací oblasti Umění a kultura jsou dva předměty a to hudební výchova a výtvarná výchova, rozšířit je může i dramatická výchova. Ta však ve většině škol zůstává součástí hudební výchovy, či je aplikována v hodinách českého jazyka.

Žáci jsou seznamováni skrze vlastní činnosti s výrazovými prostředky a s jazykem hudebního a výtvarného umění. Umožňuje se jim však také seberealizace v oblasti dramatického a literárního umění. Učí se toto vše využít k sebevyjádření. Žáci se učí chápat umělecká díla tak, jak jim to jejich zkušenosti dovolí. Seznamují se se zákonitostmi vybraných uměleckých děl. Rozpoznávají je a interpretují.²²

3.1.1.1 RVP ZV – Hudební výchova na 1. stupni

Vede žáky k pochopení a porozumění hudebnímu umění skrze vokální, instrumentální, hudebně pohybové a poslechové činnosti. Žáci tak vnímají aktivně hudbu i zpěv, využívají poznatky jako osobitý prostředek komunikace.

Hudební činnosti rozvíjejí osobnost žáka, vedou k rozvoji žákovy hudebnosti. Ta se pak projevuje individuálními hudebními dovednostmi. Žák se pak snadno může „najít“ v sólovém či sborovém zpěvu, ve hře na nástroj, ale také v tanečním projevu.²³

Citace:

“Očekávané výstupy – 1. období

žák

HV-3-1-01 zpívá na základě svých dispozic intonačně čistě a rytmicky přesně v jednohlase

HV-3-1-02 rytmizuje a melodizuje jednoduché texty, improvizuje v rámci nejjednodušších hudebních forem

HV-3-1-04 reaguje pohybem na znějící hudbu, pohybem vyjadřuje metrum, tempo, dynamiku, směr melodie

Očekávané výstupy – 2. období

žák

HV-5-1-01 zpívá na základě svých dispozic intonačně čistě a rytmicky přesně v jednohlase či dvojhlasu v durových i mollových tóninách a při zpěvu využívá získané pěvecké dovednosti

²²Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání: platný od 1. 9. 2005. [online]. Praha: MŠMT, 2017 146 s. [cit. 2019-01-06]. Dostupné z: http://www.msmt.cz/file/41216_1_1/

²³Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání: platný od 1. 9. 2005. [online]. Praha: MŠMT, 2017 146 s. [cit. 2019-01-06]. Dostupné z: http://www.msmt.cz/file/41216_1_1/

HV-5-1-02 realizuje podle svých individuálních schopností a dovedností (zpěvem, hrou, tancem, doprovodnou hrou) jednoduchou melodii či píseň zapsanou pomocí not

HV-5-1-03 využívá na základě svých hudebních schopností a dovedností jednoduché, popřípadě složitější hudební nástroje k doprovodné hře i k reprodukci jednoduchých motivů skladeb a písní

HV-5-1-07 ztvárňuje hudbu pohybem s využitím tanečních kroků, na základě individuálních schopností a dovedností vytváří pohybové improvizace²⁴

3.1.1.2 Učivo

Ve vokální činnosti učiva je cílem, aby žák zvládl pěvecké dovednosti, správné dýchání při zpěvu a výslovnost. Důraz je kladen na správnou hlasovou hygienu. V učivu instrumentálních činností si žák osvojuje hru na rytmické hudební nástroje. Reprokuje motivy a jednoduché skladbičky prostřednictvím jednoduchých rytmických hudebních nástrojů. Součástí učiva jsou i hudebně pohybové činnosti, kdy žák reaguje pohybem na hudbu a nebojí se ji pohybově ztvárnit, improvizuje.²⁵

3.1.1.3 RVP ZV – Výtvarná výchova na 1. stupni

K poznávání a prožívání lidského bytí nemalou měrou přispívá i výtvarná výchova. Pomocí obrazového vyjadřování samostatně vytvořeného nebo převzatého se podílí na způsobu přijímání a zapojování se do procesu komunikace.

Výtvarná výchova je na 1. stupni založena na tvoření. To umožňuje rozvíjet a uplatnit vlastní vnímání, prožívání, cítění, myšlení, představivost a fantazii k seberealizaci. K tomuto mají žáci mnohé obrazové prostředky ať již tradiční, či nově vzniklé a vznikající, kdy mohou experimentovat. Jsou tak vedeni k chuti a snaze vložit své pocity a prožitky do své tvorby a komunikace. Zapojují tak postupně všechny své smysly a ty se snaží ztvárnit ve svém díle a vyjádření.

Žák je veden k pochopení umění jako jedinečného a osobitého způsobu poznání a komunikace. Učí se pochopit provázanost umění a kultury – neoddělitelné součásti lidského bytí. Dále poznává a spoluvytváří přívětivou a tvůrčí atmosféru pro tvoření. Učí

²⁴Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání: platný od 1. 9. 2005. [online]. Praha: MŠMT, 2017 146 s. [cit. 2019-01-06]. Dostupné z: http://www.msmt.cz/file/41216_1_1/

²⁵Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání: platný od 1. 9. 2005. [online]. Praha: MŠMT, 2017 146 s. [cit. 2019-01-06]. Dostupné z: http://www.msmt.cz/file/41216_1_1/

se být tolerantní k různým kulturním hodnotám současným i minulým a také k různým etnickým skupinám, národům a národnostem.²⁶

Citace:

„Očekávané výstupy – 1. období

žák

VV-3-1-02 v tvorbě projevuje své vlastní životní zkušenosti; uplatňuje při tom v plošném i prostorovém uspořádání linie, tvary, objemy, barvy, objekty a další prvky a jejich kombinace

VV-3-1-03 vyjadřuje rozdíly při vnímání události různými smysly a pro jejich vizuálně obrazné vyjádření volí vhodné prostředky

VV-3-1-04 interpreтуje podle svých schopností různá vizuálně obrazná vyjádření; odlišné interpretace porovnává se svou dosavadní zkušeností

VV-3-1-05 na základě vlastní zkušenosti nalézá a do komunikace zapojuje obsah vizuálně obrazných vyjádření, která samostatně vytvořil, vybral či upravil

Očekávané výstupy – 2. období

žák

VV-5-1-02 užívá a kombinuje prvky vizuálně obrazného vyjádření ve vztahu k celku: v plošném vyjádření linie a barevné plochy; v objemovém vyjádření modelování a skulpturní postup; v prostorovém vyjádření uspořádání prvků ve vztahu k vlastnímu tělu i jako nezávislý model“²⁷

3.1.1.4 Učivo

Učivem výtvarné výchovy je rozvíjení smyslové citlivosti. Jsou používány prvky vizuálně obrazného vyjádření, jako jsou linie, tvary, hra s barvou a jejich kombinace a proměny v ploše a prostoru. Žák poznává a osvojuje si vztahy zrakového vnímání a vnímání ostatními smysly.²⁸

3.1.2 RVP ZV – člověk a svět práce

Jedná se o širokou oblast, která žákům poskytuje bohatou nabídku pracovních činností a technologií. Žák je veden k poznání a získání dovedností v mnohých oborech lidské činnosti. Tato oblast pomáhá vytvářet životní i profesní zaměření každého žáka.

²⁶Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání: platný od 1. 9. 2005. [online]. Praha: MŠMT, 2017 146 s. [cit. 2019-01-06]. Dostupné z: http://www.msmt.cz/file/41216_1_1/

²⁷ Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání: platný od 1. 9. 2005. [online]. Praha: MŠMT, 2017 146 s. [cit. 2019-01-06]. Dostupné z: http://www.msmt.cz/file/41216_1_1/

²⁸ Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání: platný od 1. 9. 2005. [online]. Praha: MŠMT, 2017 146 s. [cit. 2019-01-06]. Dostupné z: http://www.msmt.cz/file/41216_1_1/

Člověk a svět práce je oblast, která se od ostatních výrazně odlišuje. Zaměřuje se na praktické pracovní dovednosti a návyky. Napomáhá uplatnění jedince ve společnosti

Tato oblast je na 1. stupni rozdělena do čtyř tematických okruhů: práce s drobným materiálem, konstrukční činnosti, pěstitelské práce a příprava pokrmů.

Cílovým zaměřením oblasti je vést pozitivně žáka ke vztahu k práci a k odpovědnosti za její kvalitní odvedení. Žák si má také osvojit základní pracovní dovednosti a návyky z rozličných pracovních oblastí. Naučí se organizovat a plánovat své postupy, správně používat jednoduché nástroje, pomůcky a nářadí. Dále se učí vytrvalosti při pracovních činnostech, uplatňuje svou tvořivost a nápaditost. Poznává okolní svět, získává nové postoje a hodnoty ve vztahu k práci člověka, technice a životnímu prostředí. Je si vědom toho, že se prostřednictvím pracovních činností může seberealizovat. Různé pracovní činnosti mu umožňují vhled do práce dospělých, lépe si uvědomuje, co mu jde lépe a co hůře, a tím si snáze může zvolit směr svého profesního zaměření v dospělosti.²⁹

Citace:

„Očekávané výstupy – 1. období

žák

ČSP-3-1-01 vytváří jednoduchými postupy různé předměty z tradičních i netradičních materiálů

ČSP-3-1-02 pracuje podle slovního návodu a předlohy

Očekávané výstupy – 2. období

žák

ČSP-5-1-01 vytváří přiměřenými pracovními operacemi a postupy na základě své představivosti různé výrobky z daného materiálu

ČSP-5-1-04 udržuje pořádek na pracovním místě a dodržuje zásady hygieny a bezpečnosti práce; poskytne první pomoc při úrazu“³⁰

3.1.2.1 Učivo

Při práci si žák osvojí vlastnosti různých materiálů za použití vhodných pracovních nástrojů a pomůcek. Naslouchá pokynům vyučujícího a dodržuje pracovní postup.³¹

²⁹Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání: platný od 1. 9. 2005. [online]. Praha: MŠMT, 2017 146 s. [cit. 2019-01-06]. Dostupné z: http://www.msmt.cz/file/41216_1_1/

³⁰Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání: platný od 1. 9. 2005. [online]. Praha: MŠMT, 2017 146 s. [cit. 2019-01-06]. Dostupné z: http://www.msmt.cz/file/41216_1_1/

³¹ Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání: platný od 1. 9. 2005. [online]. Praha: MŠMT, 2017 146 s. [cit. 2019-01-06]. Dostupné z: http://www.msmt.cz/file/41216_1_1/

3.2 ŠVP – ZŠ Sokolov, Švabinského 1702

Školní vzdělávací program základního vzdělávání na ZŠ Sokolov, Švabinského 1702 nese název Naše škola. Hudební výchova, výtvarná výchova i praktické činnosti vychází z RVP ZV Umění a kultura, Člověk a svět práce.

3.2.1 Naplňování cílů hudební výchovy prostřednictvím projektu muzikálu

Projekt muzikálu žákům nabízí vše, co ve ŠVP charakterizuje tento výukový předmět. Umožňuje žákům se projevat a uspokojovat potřeby setkávání s hudbou. Na prvním místě je uvolnění, radost, citový prožitek a seberealizace, dále i týmová práce a zábava. Žáci se učí rozpoznávat krásu umění. Dokážou uznávat výkony a schopnosti druhých lidí a vážit si jich, nebojí se vystupovat před svými spolužáky a posléze i před dospělými. Účast na přípravách a na vlastní realizaci muzikálu žáky učí nemít strach z příprav vlastních hudebních projektů, jako je např. školní akademie. Je podněcována jejich fantazie a tvořivost.

Hudební výchova si klade za cíl, aby se z žáků stali aktivní návštěvníci koncertních sálů a divadelních sálů, aby poznávali souvislosti mezi jednotlivými složkami umění a umění je vhodně využít.

Cíle hudební výchovy muzikál *Pastelky* naplňoval prostřednictvím zpěvu písní, improvizace, dramtizace. Písně byly „zrekonstruovány“ a upraveny podle starých audio záznamů. Texty byly vytvořeny kolegyněmi tak, aby se do muzikálu hodily. Vznikly tak nové písně. Některé byly upraveny ze současné populární hudby. Součástí projektu byl i tanec k písním a to jak skupinový, tak i sólový (např. v písni Červená).

V rámci hudební výchovy muzikál žáky naučil naslouchat si – naslouchat světu. Hudbu žáci vnímali jako přínos. Žádný z hudebních či tanečních projevů neodsuzovali, nezesměšňovali herce, protože měl na hlavě žlutou parku či sukni, byť byl tanečník v paruce a sukni chlapec. Žáci se nebáli pohybově vyjádřit své hudební cítění.

3.2.2 Naplňování cílů výtvarné výchovy prostřednictvím projektu muzikálu

I ve výtvarné výchově napomáhá projekt muzikálu naplňovat ŠVP. Žáci poznávají svět z pohledu tvůrců – umělců. Poznávají okolní i svůj vnitřní svět skrze výtvarné

činnosti, a formují tak své výtvarné myšlení a učí se mu porozumět. Citlivé osobnosti žáků vnímají svět svým vlastním způsobem, prožívají a objevují estetické hodnoty výtvarného umění, prakticky si je osvojují, a rozvíjejí tak přirozenou potřebu vlastního výtvarného vyjádření za pomoci vlastní fantazie a prostorové představivosti a výrazu.

Zde byly cíle výuky naplňovány různými výtvarnými technikami např. muchláží, frotáží, tiskem, malbou, kresbou aj. Využívání různých výtvarných technik podněcovalo malířskou fantazii žáků. Také hra s barvou, světlem a stínem byla pro žáky zajímavou činností a díky své fantazii vytvořili krásná díla.

V rámci výtvarné výchovy si při tvorbě kulis a kostýmů žáci měli možnost hrát s barvou, tvary, předměty – experimentovali. Výtvarně ztvárnili hudbu z muzikálu.

3.2.3 Naplňování cílů praktických činností prostřednictvím projektu muzikálu

Vyučovací předmět praktické činnosti zahrnuje rozlehle spektrum lidských činností. Žáci získávají základní dovednosti v rozličných rukodělných oborech. Vychází se z konkrétních lidských činností a jejich různých podob. Praktické dovednosti jsou nezbytné pro každodenní život člověka. Tento předmět tak doplňuje celé základní vzdělání o složku velmi důležitou pro uplatnění žáka v dospělosti. Toto vše si při výrobě kulis a kostýmů žáci nenásilnou formou osvojují.

I v předmětu praktické činnosti byl naplněn cíl výuky. Žáci se během příprav muzikálu seznámili s činnostmi dospělých, seznámili se s různými materiály, pracovními postupy a s nástroji, které práci umožňují a usnadňují. Řešili problémy během tvorby, ale také v průběhu samotného vystoupení, kdy se kulisa poškodila a bylo ji nutno opravit, při opravách museli zapojit fantazii a tvořivost, používali jednoduché pracovní nástroje. Cíle předmětu tedy žáci plnili při tvorbě kulis a vytváření kostýmů. Pracovali s různými přírodními i umělými materiály, vyzkoušeli si práci podle návodu, ale mohli také využít své fantazie.

3.2.4 Shrnutí naplňování výukových cílů prostřednictvím muzikálu *Pastelky*

Muzikál *Pastelky* zcela umožňuje naplnění cílů výuky hudební výchovy, výtvarné výchovy i praktických činností. Rozvíjí osobnost žáků, vede je k vlastnímu osobitému poznání světa. Projekt rovněž žáky seznamuje s činnostmi dospělých. Jsem přesvědčena,

že muzikál žáky naučil nemít strach hudebně, výtvarně i prakticky vyjádřit své vjemy a pocity.

Nejen účinkující v muzikále se velice rychle naučili řešit problémy, vnímat svět všemi smysly, přijímat odlišnosti jako součást života. Tento poznatek – dovednost si osvojili všichni, kdo se na přípravách muzikálu podíleli a viděli výsledek své práce. Písničky byly zařazeny do běžné výuky, aby si je při vlastním vystoupení mohli zazpívat všichni společně.

Důležitý přínos společné práce vidím i v tom, že v průběhu celoročních nácviků a příprav všichni účastníci vytvořili jeden tým. Často museli obětovat svůj volný čas nejen ráno před vyučováním a odpoledne po vyučování, ale i o víkendech. Začali chápat, co znamená zodpovědnost, že v životě je někdy nutné odložit to, co chci právě JÁ, aby se povedlo dílo, které vytváříme MY.

4 MUZIKÁL

Aby mohlo být dílo označeno za muzikál, je velice důležité, aby jeho jazykem byla **mateřština** té které země. Ivo Osolsobě v knize „muzikál je, když...“ uvádí následující myšlenku: „*Ted' a zde žít budeš, otevřené oči a uši mít budeš, jak ti zobák narost mluvíti a zpívati a tančiti budeš (samozřejmě, že dobře, jinak mluvíti, zpívati a tančiti nebudeš) a nic víc, než jsi, ze sebe dělati nebudeš.*“³²

Znakem muzikálu je právě mateřština, pokud jsou písničky zpívány v jiném jazyce, pak podle L. Bernsteina hovoříme spíše o operetě. Do jazyka země, kde je opereta na repertoáru divadla, se přeloží pouze mluvené slovo a písně jsou zpívány v originále.³³

V muzikálu jde o žánr hudební komedie, který mluví o věcech divákovi blízkých. Jazyk se snaží být srozumitelný ve srovnání s operou a operetou. I samotný zpěv je přirozený.³⁴

V muzikálu jde ruku v ruce hudba, tanec, zpěv a mluvené slovo. Ivo Osolsobě definoval muzikál takto: „... muzikál je divadlo, které mluví, zpívá a tančí.“³⁵

Slovo muzikál a také vlastní žánr muzikál pochází ze slova musical, což je zkrácený výraz PRO „musical comedy“, tedy hudební komedii. Postupem času si lidé zvykli na jednoslovný výraz musical, slovo comedy již nebylo potřeba používat. Každý divák si hudební komedii spojoval se slovem musical. S tím, jak se tento žánr objevil u nás, bylo toto slovo počestěno, tak vznikl český název – muzikál.³⁶

Postupem času ale v muzikálu nejde jen o hudební komedii. Jde o schopnost převyprávět příběh pomocí hudby a písní. První muzikály známe z televize. Nádherná pohádka Marry Poppins je plná vtipu, krásných písní a pochopitelně se zde nezapomnělo ani na tanec.³⁷

³² OSOLSOBĚ, Ivo. Muzikál je, když... 1. Praha: Supraphon, n.p., 1967. s.41

³³ OSOLSOBĚ, Ivo. Muzikál je, když... 1. Praha: Supraphon, n.p., 1967. s.36

³⁴ OSOLSOBĚ, Ivo. Muzikál je, když... 1. Praha: Supraphon, n.p., 1967. s.37

³⁵ SCHMIDT-JOOS, Siegfried. *Muzikál*. 1. Praha: Supraphon, n.p., 1968. s.11

³⁶ SCHMIDT-JOOS, Siegfried. *Muzikál*. 1. Praha: Supraphon, n.p., 1968. s.21

³⁷ OSOLSOBĚ, Ivo. Muzikál je, když... 1. Praha: Supraphon, n.p., 1967. s.58

4.1 Muzikál a jeho forma, druhy

Operní árie jsou nádherné, ale zaspívat si je nedovede každý. Blíže k muzikálům mají operety, ale ani ty nemůžeme zcela srovnávat s novým žánrem, kterým je právě muzikál. V operetě mají všechny složky svou hierarchii, ukazují určitý průběžný děj.³⁸ Písně zde nemusí nutně být v mateřštině, jako je tomu právě u muzikálu, kde je kladen důraz, aby se písně zpívaly právě v jazyce, kterému diváci rozumějí – tedy v mateřštině.³⁹

Forma muzikál není, ve srovnání s operetou, ustálená. Opereta má většinou tři akty, muzikál má však jen dva. Ten první bývá delší a trvá zhruba devadesát minut, druhý je pak kratší s dobou trvání většinou čtyřicet pět minut. Mezi těmito dvěma akty je přestávka, před níž má divák zůstat v napětí.⁴⁰

Muzikál láká diváky i svojí zvláštností. Pohybuje se na pomezí činohry a divadla. Objevují se zvláštní definice muzikálu a to „moderní forma operety“ nebo „opereta bez kýchče“. Největším rozdílem mezi operetou a muzikálem je mnohotvárnost muzikálu, jenž oproti operetě není vázán na schematické rozdělení typů.⁴¹

Muzikál musí mít hudební charakter, je tu však jedno „ale“, vždy se dotýká populární hudby. Provází ho také nákladné efekty. Muzikálový producent musí myslet dvěma směry – obchodním a uměleckým. Muzikálové melodie se mnohdy stávají populárními hity. Rodištěm a domovem muzikálů je Broadway, kde se zrodil i první muzikál a to *Loď komediantů* podle knihy americké spisovatelky Edny Ferberové.⁴²

V průběhu vývoje se vytvořily různé druhy muzikálů, podle studie M. Bártové jde o šest typů: revue, hudební komedie, hudební drama, broadwayská opera, nová opera a hra

³⁸ SCHMIDT-JOOS, Siegfried. *Muzikál*. 1. Praha: Supraphon, n.p., 1968. s.24

³⁹ OSOLSOBĚ, Ivo. *Muzikál je, když...* 1. Praha: Supraphon, n.p., 1967. s.36

⁴⁰ BÁRTOVÁ, Monika. *Sborník prací Filozofické fakulty univerzity v Brně: OPERETA VERSUS MUZIKÁL*. Brno: Filozofická fakulta Brno, 2005. Dostupné také z: https://digilib.phil.muni.cz/bitstream/handle/11222.digilib/114650/Q_Theatrologica_08-2005-1_3.pdf. s.17

⁴¹ PROSTĚJOVSKÝ, Michael. *Muzikál expres: malý průvodce velkým muzikálem*. 1. Brno: Větrné mlýny, 2008. Dokořán (Větrné mlýny). s.25

⁴² PROSTĚJOVSKÝ, Michael. *Muzikál expres: malý průvodce velkým muzikálem*. 1. Brno: Větrné mlýny, 2008. Dokořán (Větrné mlýny). s.23

se zpěvy. M. Bárová toto rozdělení označuje za rozdělení podle Američana Frankela. Další rozdělení muzikálu tentokrát podle Angličana Bunneta uvádí následující: operetní muzikál, dějový muzikál, popový/rockový muzikál, „převlečený“ rockový koncert, hvězdný vehikl, nedějový muzikál, muzikál-skoro-opera, revue a hudební přehlídka. V podstatě můžeme muzikál rozdělit na dva základní typy. Rozšířenější **dějový muzikál**, kde je základem příběh – děj (např. muzikál Oklahoma), a koncepční / **nedějový muzikál**, který nesleduje primárně děj, ale spojují se tu jednotlivé scény, které se točí kolem hlavního tématu, hlavní myšlenky (např. muzikál Děti ráje). Novým druhem dějového muzikálu pak je **drama-muzikál** (např. Tanec upírů).⁴³

4.2 Muzikál v základní škole

Na toto téma lze vyhledat několik divadelních představení či muzikálů na různých scénách. Jsou to například Alenka v kraji zázraků v Divadle Hybernia, Andílci za školou v Divadle Broadway či muzikál Scheherezada, který v anglickém jazyce nastudovala Hudební akademie Praha a k vidění je v Divadle Hybernia.

Muzikálů, kde by účinkovali žáci základní školy či žáci základní umělecké školy, je málo. Přesto se mi povedlo najít několik úspěšných vystoupení.

Žáci 2. B základní školy Opava, Šrámkova 4 pro své spolužáky nacvičili muzikál s názvem „Muzikál noty“. Představení zahráli nejen svým spolužákům, ale také rodičům a mladším kamarádům z mateřské školy.⁴⁴

Dalším muzikálem, který nacvičili žáci Základní umělecké školy Střezina, je hudební komedie „V peřině“. Představení nacvičili pro žáky z okolních základních škol.⁴⁵

⁴³ BÁRTOVÁ, Monika. *Sborník prací Filozofické fakulty univerzity v Brně: OPERETA VERSUS MUZIKÁL*. Brno: Filozofická fakulta Brno, 2005. Dostupné také z: https://digilib.phil.muni.cz/bitstream/handle/11222.digilib/114650/Q_Theatrologica_08-2005-1_3.pdf. s.17

⁴⁴ Muzikál NOTY. Základní škola Opava, Šrámkova 4, příspěvková organizace [online]. [cit. 2019-03-31]. Dostupné z: <https://skola-opava.cz/2019/01/09/muzikal-noty/>

⁴⁵ V peřině. ZUŠ Střezina [online]. [cit. 2019-03-31]. Dostupné z: <http://www.strezina.cz/novinky/v-perine-strezina-s-danetou-predstavila-uz-treti-projekt-1383>

Podobných projektů se dá dohledat více, ale jejich zpracování v závěrečné kvalifikační práci jsem neobjevila. Inspirovat se úspěchem podobného představení a nadchnout žáky pro podobný projekt je radost. Žáci se ochotně z paměti učí texty. Oproti tomu pokud po žácích chceme, aby se z paměti naučili báseň a tu pak přednesli ve třídě před svými spolužáky, není to jejich vyloženě oblíbená činnost. Účinkují-li však v muzikále, který zahrají spolužákům a hlavně rodičům, pak se učí texty s nadšením, má to pro ně totiž smysl.

Celoroční projekt muzikál *Pastelky* žáky více semknul. Vzrostla jejich kreativita a kooperace. Sami přicházeli s nápady na změny choreografie, vymýšleli návrhy kulis a podíleli se na jejich výtvarném ztvárnění. Naplnění cílů RVP ZV je již ve vlastní spolupráci a tvořivosti žáků, kteří se najednou nebáli říct svůj názor. Zjistili, že učitel není jejich nepřítel, ale naslouchá jejich podnětům, a pokud je námět příliš komplikovaný, tak pomůže s jeho realizací.

Očekávané výstupy projekt naplňuje v hudební výchově, kdy žáci nemají problém improvizovat a reagovat pohybem na hudbu. Při vystoupení pro rodiče došlo k drobné chybě při tanci žaček, které představovaly ptáky bouřliváky. Nikdo v hledišti nepoznal, že dva ptáci změnili směr. Improvizace při drobné chybce nedělala nikomu z aktérů problém. Změnu přijali všichni a úsměvy účinkujících byly považovány za přirozený úsměv, který k tanci a pohybu patří.

I s ohledem na výtvarnou výchovu a pracovní činnosti projekt plnil cíle RVP ZV. Žáci pracovali podle uvedených návodů, snažili se postupy tvorby dodržovat, aby byl výsledný výrobek vhodný pro použití v muzikálu. Každý ročník, který se podílel na tvorbě kulis, měl alespoň jeden svůj výrobek, který se při vystoupení použil. Prvňáčci pomohli s vybarvováním velkých ploch, starší žáci pak vyráběli větší kulisy.

5 HUDEBNÍ PROJEKT – *PASTELKY*

V přípravném týdnu na první poprázdňinové poradě přišla kolegyně s nápadem nacvičit s žáky muzikál. Před zhruba dvaceti lety, když ještě pracovala v mateřské školce, zahráli s rodiči dětem pohádku o pastelkách a malíři.

V předchozích letech jezdili vyučující jednou za dva roky s výběrem žáků z celé školy od třetích až po sedmé ročníky společně s žáky partnerské školy v Německu do školy v přírodě. Šlo o výběr zhruba 50 žáků, kteří se učili německý jazyk. S žáky z naší školy i ze školy partnerské vyučující nacvičili muzikál v německém jazyce. Tato spolupráce skončila s odchodem učitele z partnerské školy do důchodu. Bohužel nikdo nechtěl jeho práci v Německu převzít a spolupráce s partnerskou školou pomalu ustávala.

Objevil se tedy nápad nacvičit dávno zapomenutou pohádku a vytvořit z ní muzikál v českém jazyce. Do tohoto projektu jsme byli ochotni se zapojit všichni. Ale nic není zadarmo a to nejen finančně. Jen málokdo si uměl představit, kolik práce a času projekt zabere.

Při práci na projektu jsme využili mezipředmětových vztahů a zapracovali jsme přípravu muzikálu do tematických plánů učiva, aby byly splněny cíle našeho ŠVP. Všem bylo jasné, že připravit a nacvičit muzikál nebude práce na týden nebo na měsíc. Od samého začátku jsme počítali s celoroční přípravou a nácviky.

5.1 Děj příběhu *Pastelky*

Malíř v ateliéru vysoko v podkroví maluje. Vzpomíná na vše, co viděl venku v přírodě. Jeho láskou je nejen jeho práce, ale také mladá dívka Kačenka. Když se vydá na schůzku se svou milou, zůstanou v ateliéru pastelky samotné. Ty ožijí a rozhodnou se, že si užijí, uspořádají si večírek. Ale která pastelka začne? Která je ta nejdůležitější?

Muzikál je plný písniček o barvách. Každá pastelka se snaží ty ostatní přesvědčit, že právě ona je ta nejdůležitější. Hádka nebere konce, až se nakonec pastelky úplně rozhádají a celý svět zešedne. Vrací se malíř s Kačenkou, která má z šedého světa strach. Malíři dojde, co se stalo. Běží do ateliéru, kde pastelkám vysvětlí, že všechny jsou důležité a jedna bez druhé nejsou nic.

5.2 Scénář, produkce a režie

- Úvod

Začalo se promýšlet prostředí, kde se muzikál bude odehrávat. Úvod tvořila recitace básně Jaroslava Seiferta Šel malíř chudě do světa, kterou na zadní projekci doprovázely obrázky ilustrující jednotlivé verše.

Většina děje se odehrávala v ateliéru. Ateliér je situován vysoko v podkroví, vede k němu mnoho schodů.

1. scéna

Na začátku mluví vypravěči, seznámí diváky s pojmem ateliér a zahájí celý děj muzikálu. První scéna se odehrává v ateliéru. Na zadní projekci se promítají schody, po nichž malíř stoupá do podkrovní místnosti, kde nejen tvoří, ale i bydlí. Schody jsem natočila ve věži hradu Loket. Byl nám několikrát zdarma umožněn přístup na hrad, kde jsem natočila schody i otevírající se dveře.

2. scéna

Další scéna umožní divákovi nahlédnout, co vlastně malíř maluje. Natočila jsem jednoho šikovného žáka, jak maluje jednotlivé obrazy, o nichž pak malíř hovoří, když je maluje. Video je promítáno zrychleně. Malíř vyzve pastelky, aby se s ním pustily do práce. Barevný svět – na scéně malíř stále maluje a pastelky tančí a zpívají veselou píseň. Předvádějí se a postrkují, aby byla každá pastelka pěkně vidět.

3. scéna

Když malíř usne, zdá se mu o jeho milé Kačence. Tuto scénu jsem natočila v Sokolově v areálu zdraví. Malíř a Kačenka si běží vstříc a políbí se, pak spolu ruku v ruce odcházejí. Malíř se probouzí a utíká na skutečnou schůzku. Dalším obrazem je ateliér, kde se pastelky domlouvají na večírku. Začínají se dohadovat o tom, která z nich je tou nejdůležitější.

4. scéna

Nyní se začnou scény proměňovat podle toho, která barva se právě snaží ostatní přesvědčit o své nadřazenosti. Černá barva začíná, tvoří pozadí, přináší štěstí a v černé noci se zdají nejkrásnější sny. Nejdřív zazní tajemná píseň o černé barvě, ta je doplněna tancem hvězd a měsíce.

5. scéna

To si nenechá líbit žlutá barva, protože je přece ona tou nejdůležitější. Žluté je slunce, pampelišky, slunečnice a také máslo na čerstvém chlebu. I nejcennější kov, zlato, je žluté. Přichází slunečnice a mladý pár, který polehává někde na pláži a pozoruje, co vše je krásně žluté. Na scénu přichází strašák, velbloud i Číňan. Žlutá se zkrátka líbí všem.

6. scéna

Jen bílá pastelka si myslí něco zcela jiného. Vždyť bílý je sníh i papír, sněhové vločky, svatební šaty, konvalinky, kopretiny a bílé obláčky na obloze. Zkrátka bílá pastelka je něžná a nejúžasnější, je prostě „nejskvělejší“. V pozadí se připravuje zasněžená scéna se stromy a přibíhají vločky, které poletují krajinou. Všude je „barva bílá“.

7. scéna

To se již ale objevuje scéna s obchodem zvaným „sekáč“, kde se vrší mnoho oblečení, ale jen růžová je nejlepší. Vždyť růžová jsou líčka miminek, růže darovaná z lásky. Růžová vlastně představuje lásku, proto je nejnádhernější. V obchodě si dívky vybírají barvu oblečení a růžová vítězí. Zazní známá píseň Růžová.

8. scéna

Po doznění tónů písně růžové barvy se na scéně objevuje modrá pastelka. Modrá je voda, moře, modrá obloha, ale také všem chutná švestkový koláč i lívance s borůvkami. Vždyť modrá je barvou dalek a dobrodružství. Objevují se vlny, mráčky, ptáci a sny. V moři plavou delfini.

9. scéna

Přichází červená pastelka, která tvrdí, že vše bylo k smíchu, protože bez červené se nedá žít. Červená je krev, rudá růže, jahody, třešně a jablíčka. Červený je hřejivý oheň, ale také holčičí tváře. Nikdo přece nemůže být hezčí. Píseň Červená opěvuje rozpustilou červenou.

10. scéna

Další pastelkou, která se přichází vychloubat, je hnědá. Čokoládu má každý rád a hnědá je i zem, po které všichni chodíme, hnědí jsou medvídci, zkrátka hnědá je dobrá. Píseň Hnědá je na scéně doplněna množstvím plyšových medvídků. Objevuje se čokoláda, váza, medvěd i hnědá česká kráva.

11. scéna

Zelená pastelka je jako špenát Pepka námořníka, mísa plná zdravé zeleniny, stromy a měkká tráva, jaro a naděje. To vše představuje nejlepší zelená barva. Pódium září zeleně a tanečníci představují travu a veselé jaro.

12. scéna

Na menším pódiu vyčkává na konec písně vypravěč. Je zvědavý, jak to vše dopadne. Doufá, že se pastelky nepoperou, aby se nepolámaly.

13. scéna

Blíží se konec muzikálu a na pódiu jsou opět všechny pastelky. Každá se cítí být tou nejdůležitější. Postupně se všechny pastelky urazí a odcházejí někam, kde je bude každý obdivovat. Zazní tesklivá píseň Šedá, Ladův obrázek krajiny na zadní projekci zešedne, jeviště zahalí šedý dým. Pastelky se vrací na pódium, jsou smutné a celé šedivé. I svět je šedivý. Zaznívají otázky: „Koho je to vina a kdo za to může? Proč jsou šedá města, hory, lesy, moře?“

14. scéna

Nastalou situaci přichází na scénu zachránit malíř. Vysvětluje vystrašené Kačence, že se občas pastelky vytahují jedna nad druhou; určitě se zase pohádaly a takto to dopadlo.

Malíř s Kačenkou pospíchají do ateliéru. Malíř zavolá pastelky a přesvědčí je, že jsou všechny důležité a on s nimi hodlá namalovat ten nejkrásnější obrázek na světě.

15. scéna

Na scénu se postupně trousí všichni účinkující za zpěvu písničky o barvách, kde je malířem Slunce a někdy také Měsíc.

Na závěr zazní veselá píseň Barvy. Svět je „barevnej“ i kůži máme barevnou.

Závěr muzikálu *Pastelky*

Je až neuvěřitelné, kolik měl muzikál účinkujících. Teď mají diváci možnost si to uvědomit, protože protagonisté stále přicházejí, až je plné celé pódium. Po skončení písňe zazní poděkování všem, kdo se na tvorbě muzikálu podíleli. Seznam je opravdu dlouhý. Pracovní tým tvořili Petr Šnajdr, Michal Kopecký, Dana Brožíková, Hana Plachá, Ivana Vacková. Dále pomohlo vedení školy, Městský dům kultury a město Sokolov, které poskytlo finanční podporu na nákup všeho potřebného. Pomohla i ZUŠ Sokolov. S tvorbou kostýmů nás podpořila Blanka Janderová. Já jsem natáčela a fotografovala nejen samotné vystoupení, ale bylo třeba natočit i zkoušky, aby se snáze opravily nedostatky a také aby měl sbor hudební předlohu písni, které nacvičoval. S kulisami výrazně pomohla Lucie Křenková a její žáci z druhého stupně. Složitější kulisy tvořili i vyučující Milada Fenclová a Rudolf Fencel. Technickou podporu poskytl Václav Srb. S organizací pomáhala Kateřina Michálková. Lenka Kunová se postarala o masky. A další pomocníci z řad rodičů žáků a rodinných příslušníků vyučujících dotvářeli kostýmy a kulisy. Žák Honza Kuběna se objevil hned v úvodu muzikálu, kde byla vidět pouze jeho ruka malíře. Další poděkování mířilo k žákům z devátého ročníku, kteří přinášeli a odnášeli kulisy a také zaskakovali v pantomimických rolích.

5.3 Písňe – tvorba a úprava známých písni

Muzikály jsou plné písniček, začalo se tedy na písničkách pracovat. Spolupracovali jsme se Základní uměleckou školou Sokolov a s Alfa Music Clubem Sokolov. Měli jsme k dispozici pouze nekvalitní nahrávky některých písni. Vznikly tak rekonstruované melodie "bez záruky přesnosti originálu". Některé písňe jsme použili z populární současné hudby; byly upraveny tak, aby se hodily do muzikálu *Pastelky*. V Music Clubu Alfa se tvořila instrumentální zvuková stopa. Nešlo o pár dní práce, písňe vznikaly postupně a

jejich tvorba trvala několik měsíců. Každou připravenou píseň nejprve nazpívaly vyučující Mgr. Iveta Křížová, Mgr. Dana Brožiková a Mgr. Ivana Vacková. Jejich interpretaci skladby jsem natočila, znovu převedla na zvukovou stopu a podle tohoto vzoru nacvičoval dětský pěvecký sbor.

Autorkami většiny textů písní jsou Hana Plachá a Mgr. Ivana Vacková. U písně Hnědá je odkaz na notový zápis původní písně Modrá, kterou otextoval Ondřej Hejma a autorem hudby je Žlutý pes. Píseň Růžová je pracovní název písně Pink, kde je autorem hudby i textu Roman Steffl. Červená pochází z autorské dílny divadla Semafor, jejími autory jsou Jiří Jelínek a Jiří Šlitr, text napsal Jiří Suchý a původní název je Zčervená.

Součástí diplomové práce je i DVD nosič s nahrávkami písní, které nazpívaly již výše jmenované kolegyně. Dále jsou na DVD nosiči instrumentální nahrávky písní, které vznikly v Alfa Music Clubu Sokolov z nazpívaných písní prostřednictvím šikovných rukou pana Petra Šnajdra, který se staral o technické zázemí muzikálu *Pastelky*.

Písně použité v muzikálu:

- **BAREVNÝ SVĚT**
- **ČERNÁ**
- **RŮŽOVÁ⁴⁶**
- **HNĚDÁ⁴⁷**
- **BÍLÁ**
- **ČERVENÁ**
- **MODRÁ**
- **ZELENÁ**
- **ŽLUTÁ**
- **ŠEDIVÝ SVĚT⁴⁸**

⁴⁶ PINK - noty a akordy - CZHity.cz [online]. [cit. 2019-04-09]. Dostupné z: <https://czhity.tiscali.cz/pisne/pink-587/>

⁴⁷ Noty původní písně Modrá: Modrá. (247) *Pinterest* [online]. [cit. 2019-04-09]. Dostupné z: <https://i.pinimg.com/originals/7b/f4/30/7bf43035d4266b4b6a9a46d3616108a1.gif>

⁴⁸ Texty písní jsou uvedeny v přílohách 1. až 10. na straně II až XI

5.4 Charakteristika hudební složky muzikálu *Pastelky*

Hudební složku muzikálu tvořily především písně. Jelikož šlo o námět, který byl před mnoha lety proveden v mateřské škole, bylo zapotřebí některé písně ze starých nekvalitních záznamů „zrekonstruovat“. Některé písně byly pro potřeby muzikálu nově vytvořeny či upraveny z populární hudby. Úpravou známých písní vznikla píseň Hnědá, kterou pozorný posluchač pozná. Jde o úpravu písně Modrá je dobrá od skupiny Žlutý pes. Další upravenou písní je Červená. Původní píseň nese název „Zčervená“ a je od J. Jelínka a J. Suchého. Upravené písně nebyly použity celé, neporušili jsme tedy autorská práva, když jsme je použili.

Tanec je součástí hudební výchovy od prvního ročníku, proto i při zařazení hudebního projektu do výuky se počítalo s tím, že si žáci některé tanečky zkusí i zatančit. Případně se podívají na video ze zkoušky, aby viděli, jak taneček vypadá.

5.5 Charakteristika výtvarné složky muzikálu *Pastelky*

Součástí výtvarné složky projektu byly malby námětů kulis a kostýmů, v pracovních činnostech barevné ztvárnění připravených kulis. Žáci experimentovali s barvou, pochopitelně ne na připravené kulise. Nejprve na čtvrtce v rámci výuky zkoušeli, jak by mohla být kulisa vybarvena a jak by vlastně mohly jednotlivé kulisy vypadat.

Žáci pracovali samostatně i ve skupinách. Malovali ve třídách, ale mnohdy vyráželi i ven do přírody, aby získali inspiraci pro tvorbu.

5.6 Charakteristika pracovně výchovné složky muzikálu *Pastelky*

V rámci pracovních činností žáci používali různé materiály. Při vytváření kostýmů pracovali s textilem a krepovým papírem. Práce s textilem nebyla zrovna jednoduchá, ale každý si chtěl zkusit vyrobit alespoň masku na obličej. Na chodbách tak visely různé škrabošky ozdobené peříčky, korálky. Experimentování se žádná třída nebála, takže bylo z čeho vybírat.

Bylo také potřeba vytvořit i kulisy. Velké kulisy vytvářeli starší žáci za pomoci vyučujících, mladší žáci pak pomohli při lepení a vybarvení velkých kusů. Menší kulisy zvládli i mladší žáci. V písničce Zelená se objevuje papírová housenka. Druháčci vytvářeli ze čtvrtky živočichy žijící na louce a zaměřili se právě na housenky. Ty pak vystřihli a

podlepili špejlí. Několik housenek nebylo na výstavě na nástěnce. Byly vybrány do muzikálu.

5.7 Kulisy

Kulisy vznikaly v rámci výtvarné výchovy a praktických činností. Na druhém stupni se práce ujali vyučující Lucie Křenková a manželé Fenclovi. Na výrobu velkých kulis byly převážně použity velké kartonové krabice, které nám darovali v cykloobchodě. Dále krepový papír, balicí papír, zbytky látek, hlavně záclon, a velké množství lepidla. Problém byl u velkých kulis, které se měly po pódiu pohybovat. Na výztuhu bylo potřeba i několik lehkých dřevěných latěk.

5.7.1 Výroba kulis

Velké kulisy vytvářeli žáci druhého stupně. Na karton načrtli velikou kulisu a tu pod dohledem vyučujících vyřízli. Vznikl tak oslík, velbloud, kráva, ale i stromy, čokoláda a další velké kulisy. Na vybarvení kulis se podíleli žáci z celé školy. Byly použity akrylové barvy, aby se účinkující neušpinili a hlavně aby kulisy vydržely dlouho pěkně. Malé kulisy housenky, snových obrázků a masek na obličej vytvářeli žáci prvního stupně. Bylo z čeho vybírat, housenek vzniklo více. Malé kulisy, jako je právě housenka, která se objevuje při zpěvu písně Zelená, byly namalovány na obyčejné čtvrtce. Šlo tedy o výtvary, které byly lehko poškoditelné, proto bylo potřeba mít těchto obrázků více na výměnu. Dále bylo potřeba mnoho nastříhaného krepového papíru na dotvoření trávy, sněhových vloček a dozdobení účinkujících v písni o žluté barvě.

5.7.2 Malba plakátů

Plakáty a obrázky s návrhy kulis tvořili žáci z prvního i druhého stupně. Texty písní byly vodítkem a inspirací. Přesto bylo potřeba mít návrhy, abychom měli představu, jak vlastně budou některé kulisy ve výsledku vypadat. Proběhla tedy soutěž o nejkrásnějšího a nejvtipnějšího delfína, který se bude prohánět v moři při zpěvu písně Modrá. Vznikalo několik námětů a vyhrála oboustranná hlava delfína, kterou si účinkující nasadí na hlavu a vlastním ladným pohybem napodobí delfína, který proplouvá mořem

V jedné z písní se zpívá i o snech. Ty žáci krásně ztvárnili na plakátcích. Tentokrát pracovali žáci ve skupinkách a malovali sny. Použili voskové pastelky, vodové barvy i temperové barvy.

5.8 Kostýmy

Zde velice pomohli rodiče. Byli ochotni dodat barevné kusy oděvů do „sekáče“ pro písničku Růžová. Pořídili svým dětem potřebné legíny černé, bílé a zelené barvy. Pro tanec sněhových vloček, ale i pro další skupinové tance bylo potřeba jednotné oblečení, tedy hlavně sukně a spodničky. S šitím nám velice pomohla bývalá kolegyně, nyní již důchodkyně, Blanka Janderová. Nechtěla žádnou odměnu za práci, byla ráda, že mohla v závěru školního roku přijít na vystoupení. Ve svém volném čase ušila většinu kostýmů. Některé součásti kostýmů byly zakoupeny v oděvech, ale také nám vymyšlení kostýmů velice usnadnila současná možnost objednat papírové klobouky či zlaté paruky a další drobnosti na internetu. Také jsme využili bohatě zásobeného „fundusu“, který se shromažďoval během mezinárodních projektů.

5.9 Nácvič ve škole i v klubu Alfa

Klub Alfa má jedno velké půlkruhové pódium a menší kruhové pódium. Bylo třeba žáky naučit pohybovat se na těchto pódíích, aniž by se někdo zranil.

Zkoušky probíhaly pravidelně dvakrát v týdnu. Ráno žáci nacvičovali tanečky v učebně HV. Jeden tanec se zkoušel několikrát, choreografie tanců se podle náročnosti a schopností tanečníků měnila hned. Odpoledne se pak zkoušelo v tělocvičně, kde byla pódia vyznačena křídou a později švihadly, aby účinkující herci získali představu o velikosti prostoru, ve kterém se bude tančit i hrát. Několik zkoušek pak proběhlo i přímo v klubu a tam již naši herci poznali, kde přesně se mohou pohybovat. Zjistili, že pódia jsou ve výšce zhruba 50 cm a pád dolů by nebyl příjemným zážitkem.

Žáci byli vytrvalí a trpěliví. Pravidelně ráno v 7:00 hodin přicházeli na zkoušky. Odpoledne se zkoušelo šestou vyučovací hodinu. Starší žáci uměli více rolí pro případ, že by museli zaskakovat za kamaráda, který by se vlastního vystoupení nemohl účastnit. Jak se blížil termín vystoupení, tak se zvyšovalo množství zkoušek. Aby škola žákům ulevila, proběhly některé zkoušky i v rámci vyučování.

Tanečníci na pódium sice zpívají, ale celý muzikál zpěvem doprovází školní pěvecký sbor pod vedením Dany Brožíkové. Ten poctivě nacvičoval po celý školní rok. Zpěváci se scházeli pravidelně jednou týdně a to zvládli v průběhu školního roku nacvičit i vystoupení k Vánocům, které je v naší škole již tradicí, „Zpívání s rodiči u stromečku před školou“.

5.10 Vystoupení – *Pastelky*

V den vystoupení byla cítit nervozita v celé škole. První vystoupení bylo vlastně generální zkouškou, na kterou jsme pozvali dětičky z okolních mateřských školek. Dopoledne odehráli žáci dvě vystoupení. První pro kamarády z mateřských školek a druhé pro spolužáky ze školy. Při druhém vystoupení byla velice znát nervozita a stud účinkujících. Začaly se objevovat drobné technické problémy. Zapadlá maska ptáka, horko, některé technické přístroje nefungovaly tak, jak bylo plánováno.

Odpoledne byla naplánována dvě vystoupení pro rodiče a zaměstnance školy. Těžko říct, zda se některé ze 4 vystoupení povedlo více. Účinkující své role zvládli jako profesionálové. Únavu na sobě nedávali znát a odměna v podobě dojetí plačících rodičů a prarodičů a potlesk jim vždy znovu vháněla úsměv do tváří.

6 REFLEXE PROJEKTU

S celoročními projekty máme ve škole již letitou zkušenost, proto je běžnou tečkou za úspěšně zvládnutým projektem průzkum, jak se žákům líbil námět a realizace projektu. V této kapitole jsou názory žáků. Přidala jsem i názory vybraných vyučujících.

Reflexi celého projektu muzikálu jsem provedla pomocí výzkumných metod; jednak rozhovorem s dospělými organizátorkami projektu muzikálu a dále prostřednictvím dotazníku pro žáky. Dotazníky jsem vyhodnotila formou grafů. Má vlastní reflexe je součástí provedených rozhovorů.

6.1 Dotazovací šetření u organizátorek muzikálu

Položila jsem Mgr. Ivaně Vackové, Mgr. Daně Brožíkové a Hance Plaché několik otázek. Jejich odpovědi jsem zpracovala do tří krátkých kapitol. Ve čtvrté kapitole jsem na stejné dotazy také odpověděla.

6.1.1 Mgr. Ivana Vacková

- Jaké byly pocity v průběhu tvorby a vlastní přípravy muzikálu?

Když jsme začaly s Hankou muzikál tvořit, ani v nejmenším jsme netušily, jak moc odlišná to bude práce ve srovnání s projekty ve spolupráci s partnerskou školou v Německu.

- Co bys udělala jinak, pokud vůbec?

Příště, když se budu pouštět do takového projektu, tak bude nutné zapojit více lidí a to nejen dospělých, ale zejména dětských herců. Jelikož se pracovalo celý rok, tak i někteří žáci ztratili zájem a postupně odpadali a museli se nabírat noví herci a ti se vše učili ve zkráceném čase – doučovali jsme je texty, které bylo mnohdy třeba upravit novým hercům na míru. Příště musím od samého začátku počítat s herci, kteří budou schopni zastoupit, pokud hlavní postava přijde o svého herce.

- Jaká byla úskalí muzikálu?

Náročné byly organizace zkoušek, naplánovat schůzky tak, aby vyhovovaly všem žákům ze všech ročníků. Muzikál se zkoušel po kouscích... Sloučit vše dohromady - sbor, přenos kulís, herce, vypravěče, tanečníky, světla atd., to bylo také velmi náročné. Na druhou stranu to byla velmi dobrá zkušenost.

- Co naopak bylo neočekávaně podařené? Co tě překvapilo?

Muzikál dopadl lépe, než jsem čekala. Možnost podívat se na nahrávky zkoušek byla velkým přínosem. Měla jsem tak lepší představu, jak tanečky vypadají a co upravit, aby vypadaly lépe. Muzikál *Pastelky* byl už „vyšší level“ ve srovnání s muzikály v Německu.

6.1.2 Mgr. Daniela Brožíková

- Jaké byly pocity v průběhu tvorby a vlastní přípravy muzikálu?

Na tvorbu muzikálu jsem se těšila, ale zároveň jsem měla obavy, zda zvládnu děti ve sboru naučit všechny písně. Zprvu se mi to zdálo věcí zcela nemožnou. Většina písní byla pro děti zcela neznámá. Každou píseň jsme nejprve museli zpracovat, s kolegyněmi nazpívat a až jako poslední krok podle námi nazpívané písně učit děti. Některé písně byly příliš vysoko a muselo se předělávat – přetransponovat do jiné tóniny, ale to bylo potřeba i s instrumentální nahrávkou, takže se nácvik minimálně o týden posunul. Jindy neseděla zcela slova k rytmu a opět se předělávalo, ale to byly jen malé zásahy. Úprava textu nebyla tolik náročná.

- Co bys udělala jinak, pokud vůbec?

Myslím si, že bych nic neměnila. Vše probíhalo nad očekávání skvěle. Jen práce byla velmi časově náročná a občas se proti nám postavila technika. Máme však plno užitečných zkušeností a mnoho zážitků.

- Jaká byla úskalí muzikálu?

Asi největším úskalím byla velká skupina dětí, s níž jsme s Ivou a Hankou pracovaly. Na hlavních zkouškách v průběhu vyučování jsme musely vše zvládnout ve 3. Uvolnění více vyučujících by bylo nemožné.

Zkoordinovat dohromady zpěv, tanec a choreografii, to se mnohdy zdálo jako nesplnitelný úkol.

Myslím si, že by příště bylo nejlepší vyjet s celou skupinou dětí na týden (možná i čtrnáctidenní) pobyt, kde bychom společně pracovali na muzikálu, a nemuselo by se řešit, že ten či onen žák už nechce zkoušet, protože je to moc práce. Podobně se řešila příprava mezinárodních česko-německých muzikálů. Závěrem této školy v přírodě, kde se nacvičoval muzikál, bylo vystoupení pro rodiče.

- Co naopak bylo neočekávaně podařené? Co tě překvapilo?

Nejvíce mě překvapilo, jak skvěle se muzikál povedl. Dále jsem byla velmi překvapena vytrvalostí dětí, které účinkovaly v muzikálu.

6.1.3 Hana Plachá

- Jaké byly pocity v průběhu tvorby a vlastní přípravy muzikálu?

Byl to první muzikál v češtině s herci a tanečníky, které jsme měli po celou dobu nácvičku k dispozici. Při společných projektech s německými dětmi jsme totiž v průběhu roku předpřipravili hlavně písničky, role a kostýmy, ale konečný tvar dostalo představení až při samotném společném pobytu – 90 dětí na školním jevišti ve Weißenstadtu býval zážitek. V tomto směru byla příprava *Pastelek* jednodušší. Řadu „herců“ jsme si už vychovali při mezinárodních projektech a věděli jsme, co od nich můžeme očekávat. I to byla výhoda. Úžasné bylo nadšení většiny účinkujících, které nám dodávalo chuť ráno vstát a hodinu před začátkem vyučování být ve škole. Protože na rozdíl od tanečních skupin, které se střídaly, jsme já, Iva, Danka a Maruška byly v akci pořád.

- Co bys udělala jinak, pokud vůbec?

Nemyslím si, že bych něco měnila. A už vůbec ne osvědčený a zkušený tým. Na podobné práci je skvělé, že pracujete s partou dětí, které příprava muzikálu baví (samozřejmě byli i tací, které to nebavilo, ale ti záhy odpadli) a které přicházejí s vlastními nápady, jak co vylepšit.

- Jaká byla úskalí muzikálu?

Pro mě byla nejhorší strašlivá administrativní zátěž, i když tu schytala hlavně Iva. Dnes je absolutně nemožné napsat dětem nějaký souhrnný itinerář – v ten a ten den jsou v tolik hodin zkoušky. Na každou zkoušku dostávaly děti extra papírek, my jsme kontrolovaly, zda ho přinesly podepsaný...

Dále jsem jako „nehudebnice“ téměř nedokázala pochopit, jak se děvčatům podařilo zrekonstruovat melodie a nazpívat písničky jako předlohu pro sbor. Celá hudební stránka muzikálu neobyčejně získala díky Petru Šnajdrovi, který pracuje nejen jako vedoucí hudebního klubu Alfa, ale vyučuje i na Základní umělecké škole v Sokolově a spolu se svými žáky přispěl významně k úspěchu představení.

- Co naopak bylo neočekávaně podařené? Co tě překvapilo?

Naprostou novinkou pro nás byla zadní projekce na filmové plátno, která maximálně oživila celý muzikál. Bez Petra Šnajdra bychom něco podobného vůbec nedali dohromady. Ovšem překvapující bylo pro nás množství času, které si tahle práce vyžádala. Např. na začátek scénáře jsem vložila Seifertovu báseň „Šel malíř chudě do světa“ a na filmovém plátně se mělo objevovat všechno, o čem se v básni mluví. Vybrat obrázky a sestavit a sestříhat je byla práce na několik odpolední. Výborné bylo také to, že jsme dostali grant od Městského úřadu v Sokolově a mohli jsme peníze využít jednak na úpravu jeviště, jednak na pořízení některých náročnějších kostýmů, přesněji řečeno spíš doplňků – cylindry, škrabošky apod. Většina kostýmů ale stejně pocházela z našeho projektového „fundusu“, který vznikl celých 15 let, nebo je ušily šikovné ruce našich kolegyně, zejména Blanky Janderové, výtvarnice v důchodu. Nicméně všechna ta práce stála za to. Všechna představení pro nás byla odměnou, protože všichni hráli a tancovali jako o život a diváci byli nadšeni.

6.1.4 Marie Bláhová

Přemýšlela jsem, zda si vůbec mohu dovolit považovat se za jednu ze spoluorganizátorek tohoto úspěšného projektu. Za celou dobu mé praxe bych asi velice těžko hledala jména lidí, které bych nemohla považovat za loajální a skvělé kolegy. Mé pedagogické začátky sledovala a vedla s materskou láskou Mgr. Zdeňka Zimmelová na málotřídní základní škole v Dasnicích. Od dvojčlenného pedagogického sboru v málotřídní škole jsem se postupem let dostala na úplnou a troufám si říct velkou základní školu v Sokolově. Kolektiv je zde skvělý a pomocnou ruku poskytne každý z kolegů. Skvělé je, že i vedení pevně za svými pedagogy stojí a to je velice důležité. Právě kolegyně mě opakovaně přesvědčovaly, že má celoroční pomoc při tvorbě muzikálu není malá. Proto jsem se nakonec rozhodla položit si stejné otázky.

- Jaké byly pocity v průběhu tvorby a vlastní přípravy muzikálu?

Můj hlavní úkol bylo pořizování fotodokumentace a video nahrávek. Zprvu jsem pozorovala téměř při každé zkoušce jinou choreografii tanců. I můj názor byl brán v potaz. Stále jsem opodál s kamerou a viděla, jak tanec vypadá jako celek. Nejednou se kolegyně ptaly, zda vypadá lépe tanec v té či oné sestavě, choreografii. Prostředí natáčení se měnilo. Jednou se zkoušelo v hudebně, jindy v aule školy, kde probíhaly čtené zkoušky. Velké závěrečné zkoušky probíhaly v tělocvičně, kde není příznivá akustika a nahrávky byly po zvukové stránce ne příliš pěkné. Generální zkouška probíhala v místě, kde bylo samotné vystoupení. Zde již měla nahrávka ideální zvuk. Celou dobu jsem se ale obávala zejména o zdraví kolegyně, protože ráno již s dětmi poskakovaly na zkouškách, kterých se tanečně aktivně účastnily. V průběhu dne pak probíhala výuka mnohdy až do půl druhé odpoledne, a aby toho neměly málo, tak odpoledne zkoušely videoprojekce tu k básni, jindy související projekci pro vypravěče. Domů se pak kolegyně dostávaly až pozdě večer a celý maraton začal druhý den znovu.

- Co bys udělala jinak, pokud vůbec?

Určitě by mělo být zapojeno pro zkoušky ráno i odpoledne více vyučujících. Z každé zkoušky jsem hned zpracovala krátké video, které bylo při další zkoušce promítáno, a podle něj se pak znovu trénoval tanec. Žákům tento způsob velice pomáhal.

Škola by pro zpracování podobných projektů potřebovala lepší technické vybavení. Vlastní mikrofony a mikroporty, počítačové vybavení s programem pro střih a úpravu videa a fotografií. Toto je ale hudba vzdálené budoucnosti, zatím na podobné technické vybavení škola nemá finanční prostředky.

Muzikál měl malou reklamu, dříve chtělo informovat alespoň místní noviny, že podobný projekt ve škole probíhá. Propagace takto úspěšného projektu by v budoucnu mohla přilákat sponzory a s nimi i finanční podporu.

- Jaká byla úskalí muzikálu?

Úskalí muzikálu vidím zejména v počáteční neochotě žáků chodit ráno na zkoušky. V roli malíře se vystřídali 2 herci. Druhý představitel se domníval, že bez něj muzikál nebude možné odehrát. Částečně měl i pravdu. Chybou bylo, že nahrávka, která běží při snění malíře na pozadí, byla natočena právě jen s tímto jedním malířem. S tím bude pro příště potřeba počítat a natočit více variant.

Dalším úskalím bylo, jak už jsem se zmínila v předchozí odpovědi, v technickém vybavení. Naštěstí Klub Alfa má vybavení dostatečné a mikrofonů nakonec bylo dost.

- Co naopak bylo neočekávaně podařené? Co tě překvapilo?

Překvapila mě ochota ze stran rodičů i bývalých zaměstnanců školy. Rádi pomáhali a zařizovali. Bezplatný vstup na hrad Locket za účelem natočení schodů, tvorba kulis, šití kostýmů. A nikdo neočekával nic víc, než jen slovíčko DĚKUJEME. Je skvělé, že se v současné době najdou i tací lidé.

Překvapila mě ukázněnost nedočkavých účinkujících. Nezmatkovali, každé vystoupení brali vážně a snažili se. V den vystoupení předvedli vystoupení několikrát. Hráli pro spolužáky ze školy, z mateřské školy i 2 vystoupení pro rodiče.

6.1.5 Shrnutí odpovědí realizačního týmu *Pastelky*

Dotázané hlavní organizátorky projektu, "realizační tým projektu", se shodly, že i přes letité zkušenosti s předešlými projekty ve spolupráci s německou školou netušily, jak moc odlišná práce na muzikále *Pastelky* bude. Zazněly názory, že by se mělo do přímé

účasti do projektu zapojit více lidí a to nejen dospělých, ale hlavně dětí. Každopádně nadšení všech zúčastněných dodávalo všem energii, sílu a nadšení v práci pokračovat.

I u druhé otázky byly odpovědi, že by se mělo zapojit více lidí do projektu. Ke změnám v přípravách ani v provedení muzikálu by nesáhla ani jedna z dotázaných. Jako dobrý nápad se ale jeví zapojit do zkoušek i další vyučující, aby veškerá práce nestála jen na pár lidech. Určitě by k podobným projektům do budoucna byla potřeba nová a výkonnější technika. Také včasné upozornění místních sdělovacích prostředků by škole výrazně zvedlo prestiž.

Ve třetí otázce jsem se dotazovala na úskalí muzikálu. Zde se dotazované shodly, že největším oříškem byly společné zkoušky. Žákům končilo vyučování v různou dobu. Velké hlavní zkoušky probíhaly v době vyučování, a nebylo tedy možné uvolnit více vyučujících. Zvládnout vše ve třech dospělých bylo náročné. Padl i názor, že by účinkující měli společně vyjet na týden na školu v přírodě. Zde by všichni společně po chvilkách trénovali, stejně jako tomu bývalo na mezinárodních projektech. Nacvičování by mohlo být zpestřeno různými výlety, tvořivými dílnami apod. Společných zkoušek by se tak účastnili všichni herci, zpěváci, tanečníci i „kulisáci“. Jako úskalí bylo označeno i nadměrné papírování, které bylo zatěžující. A velkým úskalím byla i zastaralá technika ve škole, která zkoušky dost komplikovala.

Poslední otázka měla ukázat klady, co se nejvíce povedlo. Zde se všechny dotázané shodly, že se muzikál *Pastelky* vydařil. Žáci nadšeně spolupracovali, vytvářeli kulisy, kostýmy, účastnili se zkoušek. Úžas panoval nad zadní projekcí, kterou „vykouzlil“ P. Šnajdr. Když si představíme, jak bývají mnohdy rodiče v komunikaci se školou odměření a neochotní, byla velmi překvapivá ochota některých rodičů. Milá a až dojemná byla i ochotná pomoc bývalých zaměstnanců školy.

6.2 Účinkující a realizace šetření mezi žáky

Muzikálu *Pastelky* se účastnilo opravdu hodně žáků. Při hudební výchově nacvičovali písně žáci z celé školy. Nebylo však možné, aby byli zapojeni všichni žáci, jako je tomu třeba u školních akademií. Přesto celý soubor tvořilo 53 žáků. Šlo o herce, zpěváky ze sboru a také o žáky devátého ročníku, kteří přinášeli a odnášeli rekvizity.

Žáci si užili muzikál jak z pohledu účinkujících, tak i z pohledu diváků. Po víkendů jsme si všichni na muzikál zavzpomínali při zhlédnutí videa z vystoupení a jeho příprav.

Poslední tečkou za celoročním projektem byla evaluace. Žákům, kteří se přímo podíleli na muzikálu *Pastelky*, jsem rozdala dotazníky s patnácti otázkami. Nešlo o nic složitého. Každá otázka měla 5 možností, kde si stačilo vybrat a volbu zakřížkovat.

6.2.1 Vyhodnocení dotazníků

Tabulka 1 - nabídka odpovědí

☺ ☺	Hodně / moc / skvěle / určitě ano
☺	Líbilo / pěkné – pěkně / spíše ano
☹	Nevím / občas
☹	Trošku / velmi málo / spíše ne
☹ ☹	Vůbec / nelíbilo se mi / určitě ne

Zdroj: vlastní

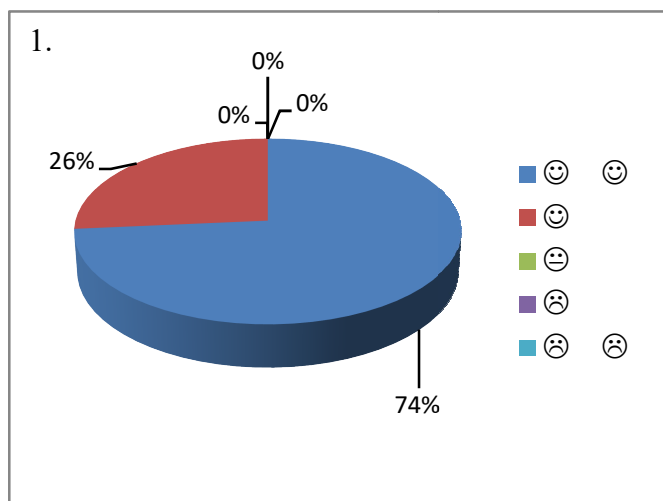
1. Jak se ti líbilo téma muzikálu – *Pastelky*?

Graf 1 - vyhodnocení ot. 1

Tabulka 2 - vyhodnocení 1. ot.

Hodnocení	Žáci	
	Počet	Procenta
☺ ☺	33	62 %
☺	19	36 %
☹	1	2 %
☹	0	0 %
☹ ☹	0	0 %

Zdroj: vlastní z dotazníkového šetření

Zdroj: vlastní z dotazníkového šetření

Z výsledku odpovědí na první otázku je patrné, že se většině žáků téma muzikálu líbilo. Převážně byla zaškrťována odpověď dvou úsměvů, 74 % žáků zvolilo odpověď „hodně / moc / skvěle“. 26 % si pak vybralo odpověď s jedním úsměvem „líbilo / pěkné – pěkně“.

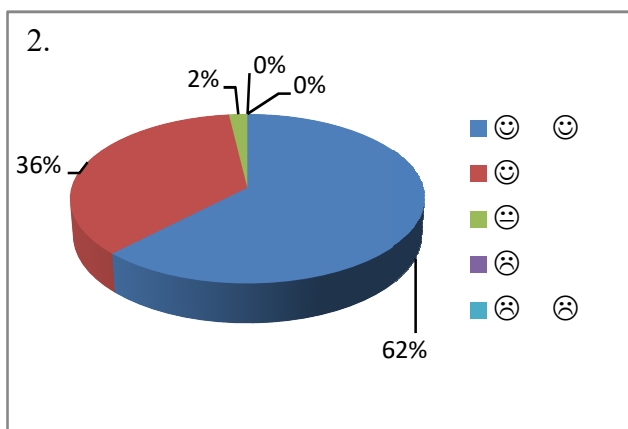
2. Jak se ti líbil nácvik tanečků?

Graf 2 - vyhodnocení ot. 2

Tabulka 3 - výsledky 2. ot.

Hodnocení	Žáci	
	Počet	Procenta
😊😊	39	74 %
😊	14	26 %
😐	0	0 %
😞	0	0 %
😞😞	0	0 %

Zdroj: vlastní z dotazníkového šetření

Zdroj: vlastní z dotazníkového šetření

I tuto činnost hodnotila většinu žáků kladně. 62 % protagonistů si zvolilo dva úsměvy „hodně / moc / skvěle“ a 36 % vybralo odpověď s jedním úsměvem „líbilo / pěkné – pěkně“. Pouze jeden žák nevěděl a vybral odpověď „nevím / občas“.

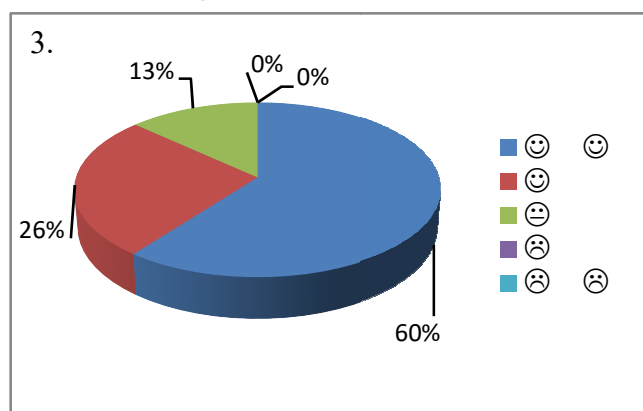
3. Jak tě bavilo spolupodílet se na vymýšlení tanečků?

Graf 3 - vyhodnocení ot. 3

Tabulka 4 - výsledky 3. ot.

Hodnocení	Žáci	
	Počet	Procenta
😊😊	32	60 %
😊	14	26 %
😐	7	13 %
😞	0	0 %
😞😞	0	0 %

Zdroj: vlastní z dotazníkového šetření

Zdroj: vlastní z dotazníkového šetření

Pohyb je u většiny školáků oblíbenou činností. Toto výsledky odpovědí u této otázky potvrdily, 60 % žáků vybralo dva úsměvy a 26 % jeden úsměv. Nerozhodných žáků, kteří zvolili odpověď „nevím“, bylo 13 %.

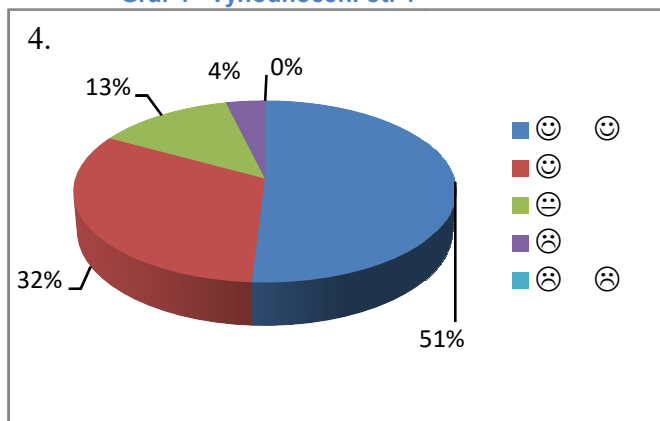
4. Jak tě bavila práce s papírem při vyrábění kulís a papírových částí kostýmů?

Tabulka 5 - výsledky 4. ot.

Hodnocení	Žáci	
	Počet	Procenta
😊 😊	27	51 %
😊	17	32 %
😐	7	13 %
😞	2	4 %
😞 😞	0	0 %

Zdroj: vlastní z dotazníkového šetření

Graf 4 - vyhodnocení ot. 4

Zdroj: vlastní z dotazníkového šetření

Na vyrábění kulís se většinou žáci spolupodíleli rádi, 51 % si vybralo nadšenou odpověď, že se jim práce líbila „hodně / moc / skvěle“ a 32 % zaškrtnutých odpovědí byla s jedním úsměvem. Nerozhodných žáků, kteří nevěděli, zda se jim práce líbí, bylo 13 %, ale našla se i 4 % nespokojených žáků, kterým se práce líbila „trošku / velmi málo“ a zvolili jeden zamračený úsměv s odpovědí.

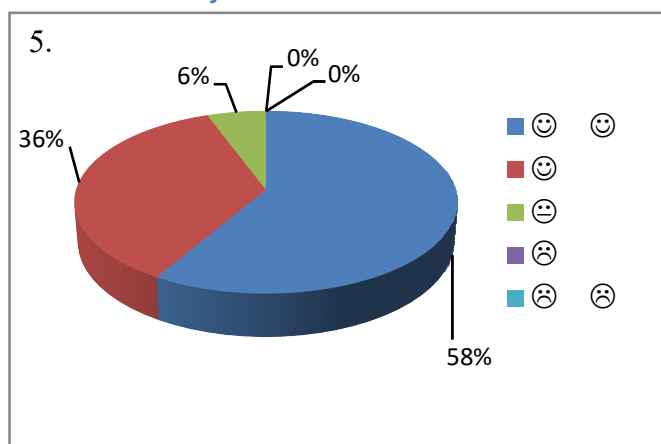
5. Jak se ti líbila práce s textilem při tvorbě kulís?

Tabulka 6 - výsledky 5. ot.

Hodnocení	Žáci	
	Počet	Procenta
😊 😊	31	58 %
😊	19	36 %
😐	3	6 %
😞	0	0 %
😞 😞	0	0 %

Zdroj: vlastní z dotazníkového šetření

Graf 5 - vyhodnocení ot. 5

Zdroj: vlastní z dotazníkového šetření

Práce s textilem se vesměs líbila. Jde o netradiční materiál a pohrát si s ním bylo zábavné. 58 % bylo v dotaznících označeno dvěma úsměvy, práce s textilem se tedy líbila „hodně / moc / skvěle“. 36 % odpovědí bylo s jedním úsměvem. Nerozhodných žáků, kteří nevěděli, zda se jim práce s textilem líbí, bylo 6 %.

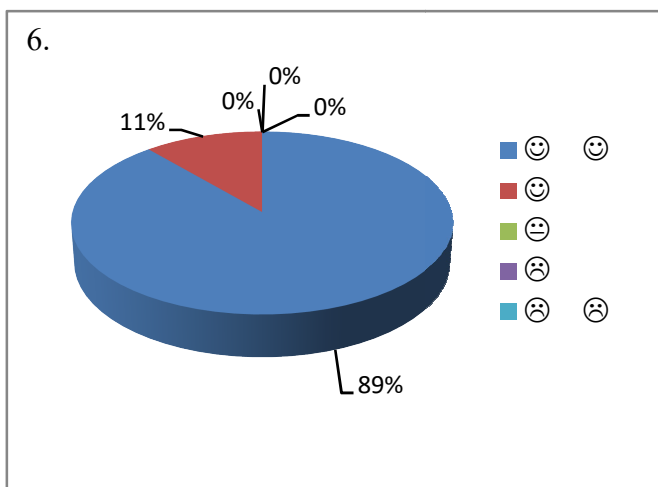
6. Jak se ti líbily kostýmy?

Graf 6 - vyhodnocení ot. 6

Tabulka 7 - výsledky 6. ot.

Hodnocení	Žáci	
	Počet	Procenta
😊 😊	47	89 %
😊	6	11 %
😐	0	0 %
😞	0	0 %
😞 😞	0	0 %

Zdroj: vlastní z dotazníkového šetření

Zdroj: vlastní z dotazníkového šetření

Kostýmy se většinou líbily. Nejlepší hodnocení zvolilo 89 % dotázaných a 11 % si vybralo jeden úsměv s odpovědí „líbilo / pěkné“.

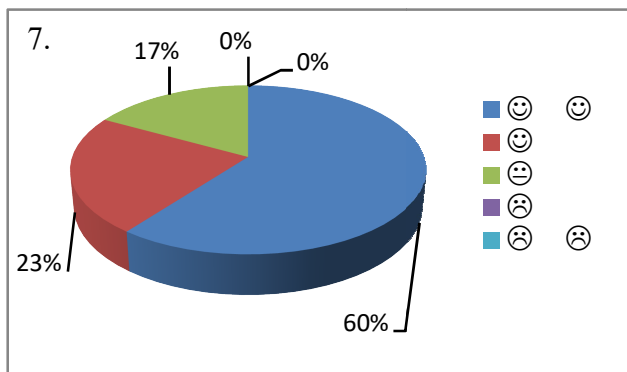
7. Jak se ti líbily odpolední společné nácviky?

Tabulka 8 - výsledky 7. ot.

Hodnocení	Žáci	
	Počet	Procenta
😊 😊	32	60 %
😊	12	23 %
😐	9	17 %
😞	0	0 %
😞 😞	0	0 %

Zdroj: vlastní z dotazníkového šetření

Graf 7 - vyhodnocení ot. 7

Zdroj: vlastní z dotazníkového šetření

Společné nácviky byly náročné obzvláště tehdy, když venku bylo teplo a svítilo sluníčko. Přesto, jak je patrné z odpovědí, byl tým zvolen skvěle, 60 % protagonistů vybralo dva úsměvy. Odpověď s jedním úsměvem zaškrtno 23 % a 17 % žáků zvolilo odpověď nevím.

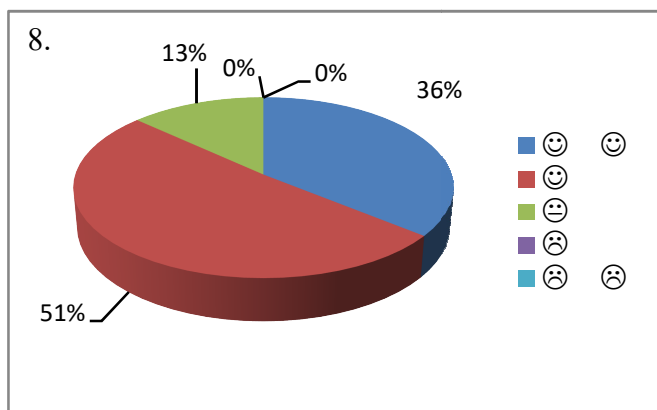
8. Jak tě bavily čtené zkoušky?

Graf 8 - vyhodnocení ot. 8

Tabulka 9 - výsledky 8. ot.

Hodnocení	Žáci	
	Počet	Procenta
😊 😊	19	36 %
😊	27	51 %
😐	7	13 %
😞	0	0 %
😞 😞	0	0 %

Zdroj: vlastní z dotazníkového šetření

Zdroj: vlastní z dotazníkového šetření

Sedět v lavici a nahlas číst, co role určuje jednotlivým hercům, moc zábavně není. Přesto odpovědi nejsou vyloženě negativní. Sice jen 36 % žáků označilo tuto činnost dvěma úsměvy za skvělou, ale celých 51 % vybralo odpověď s jedním úsměvem „líbilo / pěkné“. Jen 13 % žáků označilo odpověď nevim. Odpovědět nevim jsme poradili těm žákům, kteří se čtených zkoušek neúčastnili, protože neměli mluvenou roli.

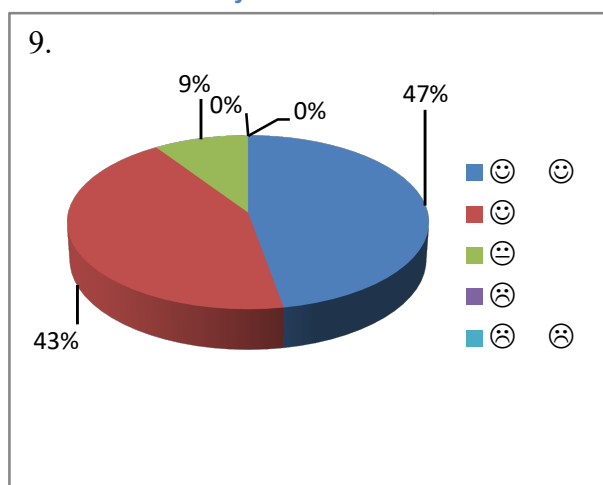
9. Jak často jste si s kamarády povídali o přípravě muzikálu?

Graf 9 - vyhodnocení ot. 9

Tabulka 10 - výsledky 9. ot.

Hodnocení	Žáci	
	Počet	Procenta
😊 😊	25	47 %
😊	23	43 %
😐	5	9 %
😞	0	0 %
😞 😞	0	0 %

Zdroj: vlastní z dotazníkového šetření

Zdroj: vlastní z dotazníkového šetření

Hovory ve volném čase byly značně muzikálem ovlivněny. Na tuto otázku 47 % účastníků muzikálu odpovědělo dvěma úsměvy a 43 % jedním úsměvem. Z čehož vyplývá, že se o muzikál mezi žáky hodně hovořilo. Jen 9 % odpovědí bylo neutrálních s odpovědí nevim.

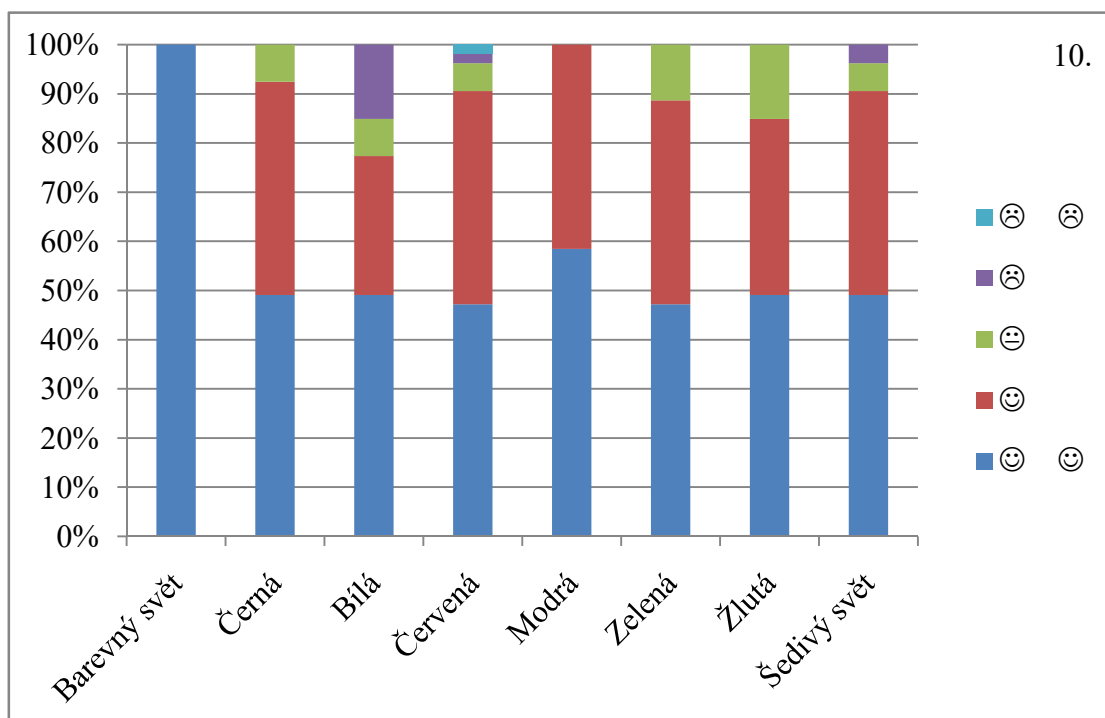
10. Které písně se ti líbily?

Tabulka 11 - výsledky 10. ot.

Název písně	Počet					Procenta				
	😊	🙂	☹️	😞	😡	😊	🙂	☹️	😞	😡
Barevný svět	53	0	0	0	0	100 %	0 %	0 %	0 %	0 %
Černá	26	23	4	0	0	49 %	43 %	8 %	0 %	0 %
Bílá	26	15	4	8	0	49 %	28 %	8 %	15 %	0 %
Červená	25	23	3	1	1	47 %	43 %	6 %	2 %	2 %
Modrá	31	22	0	0	0	58 %	42 %	0 %	0 %	0 %
Zelená	25	22	6	0	0	47 %	42 %	11 %	0 %	0 %
Žlutá	26	19	8	0	0	49 %	36 %	15 %	0 %	0 %
Šedivý svět	26	22	3	2	0	49 %	42 %	6 %	4 %	0 %

Zdroj: vlastní z dotazníkového šetření

Graf 10 - vyhodnocení ot. 10

Zdroj: vlastní z dotazníkového šetření

I světové muzikály mají písně, které se stanou hity a zpěváci je zpívají velice často při všech možných příležitostech. Jiné písně v muzikálu zazní, ale dále si již vlastním životem nežijí. Podobně to bylo i s písničkami v našem muzikálu. Nejoblíbenější písní se stal „Barevný svět“, tuto píseň označilo 100 % žáků za nejlepší. Píseň „Modrá“ se stala druhou nejoblíbenější písničkou. Je zajímavé, že u učitelů oblíbená „Bílá“ získala 15 % záporných hlasů s jedním zamračeným obličejem a líbila se tedy těmto 15 % žáků trochu nebo jen velmi málo.

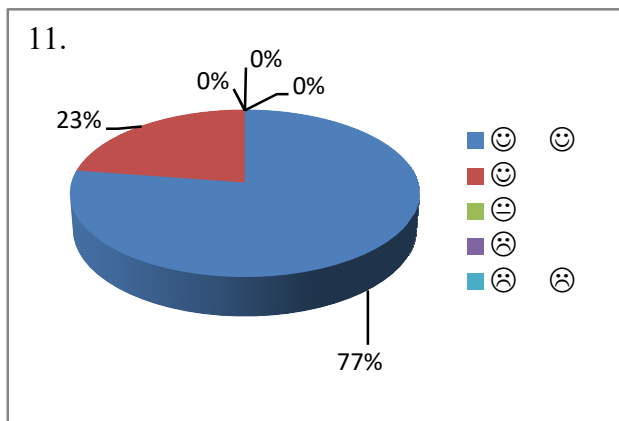
11. Jak se ti líbilo vystoupení pro děti z mateřské školy?

Tabulka 12 - výsledky 11. ot.

Hodnocení	Žáci	
	Počet	Procenta
😊😊	41	77 %
😊	12	23 %
😐	0	0 %
😞	0	0 %
😞😞	0	0 %

Zdroj: vlastní z dotazníkového šetření

Graf 11 - vyhodnocení ot. 11

Zdroj: vlastní z dotazníkového šetření

Mateřská škola byla pro vystupující žáky dávnou historií a neměli zde důvod bát se a stydět se vystupovat. Proto nejsou odpovědi překvapující. Většina žáků, 77 %, vybrala dva úsměvy a tedy nejlepší hodnocení. Zbylí žáci pak vybrali jeden úsměv. Nikdo nebyl nerozhodný a ani zde nikdo neuvedl, že by se mu vystupování pro dětičky z mateřské školy nelíbilo.

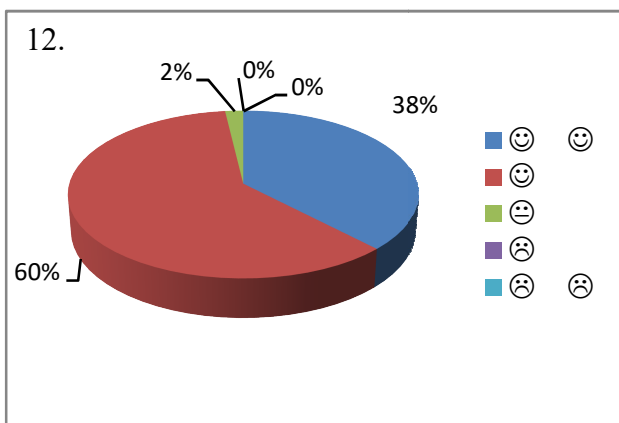
12. Jak se ti líbilo vystoupení pro spolužáky ze školy?

Tabulka 13 - výsledky 12. ot.

Hodnocení	Žáci	
	Počet	Procenta
😊😊	20	38 %
😊	32	60 %
😐	1	2 %
😞	0	0 %
😞😞	0	0 %

Zdroj: vlastní z dotazníkového šetření

Graf 12 - vyhodnocení ot. 12

Zdroj: vlastní z dotazníkového šetření

Při vystoupení pro spolužáky ze školy už bylo výrazně méně nejlepších odpovědí, tréma a stud před spolužáky jsou zde znát. Jen 38 % dětí vybralo nejlepší hodnocení, 60 % žáků označilo vystoupení jedním úsměvem za pěkné. 2 % pak patří nerozhodné odpovědi.

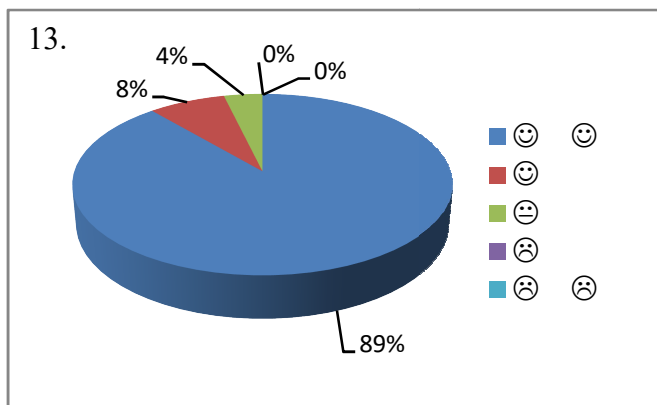
13. Jak se ti líbilo vystoupení pro rodiče?

Graf 13 - vyhodnocení ot. 13

Tabulka 14 - výsledky 13. ot.

Hodnocení	Žáci	
	Počet	Procenta
😊 😊	47	89 %
😊	4	8 %
😐	2	4 %
😞	0	0 %
😞 😞	0	0 %

Zdroj: vlastní z dotazníkového šetření

Zdroj: vlastní z dotazníkového šetření

Ukázat rodičům výsledek celoroční práce, na to se protagonisté muzikálu těšili nejvíce. Měli trému, ale při vlastním vystoupení byli úžasní. Vše šlapalo jako hodinky. Není tedy divu, že 89 % odpovědí září dvěma úsměvy, 8 % pak jedním a nerozhodných žáků byla jen 4 %.

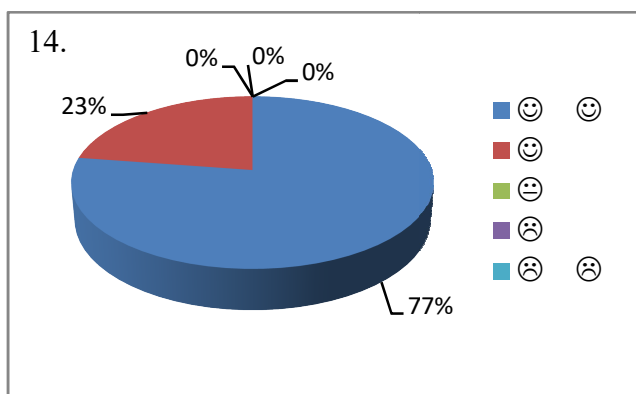
14. Jak se ti pracovalo ve vybraném kolektivu spolužáků – herců?

Graf 14 - vyhodnocení ot. 14

Tabulka 15 - výsledky 14. ot.

Hodnocení	Žáci	
	Počet	Procenta
😊 😊	41	77 %
😊	12	23 %
😐	0	0 %
😞	0	0 %
😞 😞	0	0 %

Zdroj: vlastní z dotazníkového šetření

Zdroj: vlastní z dotazníkového šetření

Jak už jsem psala výše u odpovědi číslo 7, byl tým vybrán skvěle. Stejný pocit mělo i 77 % žáků, kteří vybrali odpověď „hodně / moc / skvěle“, 23 % odpovědí s jedním úsměvem patřilo odpovědi „líbilo / pěkné“.

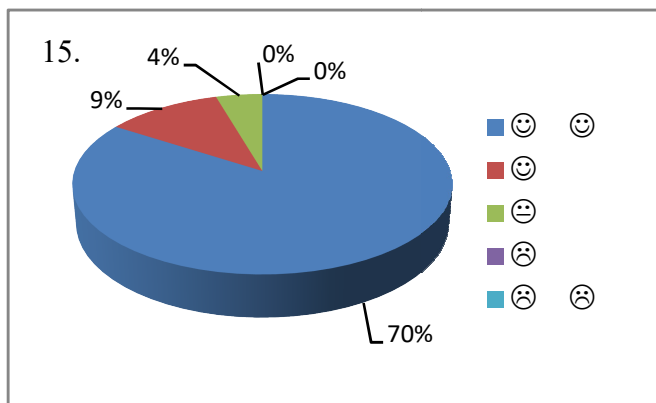
15. Přidáš se do týmu při příštím projektu?

Graf 15 - vyhodnocení ot. 15

Tabulka 16 - výsledky 15. ot.

Hodnocení	Žáci	
	Počet	Procenta
😊 😊	37	70 %
😊	5	9 %
😐	2	4 %
😞	0	0 %
😞 😞	0	0 %

Zdroj: vlastní z dotazníkového šetření

Zdroj: vlastní z dotazníkového šetření

Je velice milé, že nikdo z žáků nevybral negativní odpověď s jedním nebo se dvěma zamračenými obličejí. Skoro je to až dojemné, že i žáci devátého ročníku by se opět do příštího projektu zapojili. Odpověď dvou úsměvů si vybralo 70 % žáků, 9 % pak zvolilo jeden úsměv a nerozhodných žáků se v dotaznících objevila 4 %.

6.2.2 Shrnutí dotazníkového šetření u žáků

Z odpovědí v dotaznících je patrné nadšení. Celoroční práce byla velice náročná, žáky však bavila. Jistě tomu napomohl i vstřícný přístup vyučujících, kteří všechny protagonisty za práci jen chválili. Jistě někde nějaké to pokárání padlo, ale to se nevztahovalo k muzikálu, ale k občasnému zlobení. To ale k práci s dětmi patří, že občas zkouší, co si mohou dovolit. Problémem se to stane, pokud svým neuváženým počínáním ohrožují zdraví své nebo svých spolužáků.

K jednotlivým otázkám:

1. Téma muzikálu „Pastelky“ se většině žáků líbilo. Jistě je to dáno i blízkostí tématu, kdy se žáci mezi sebou hašteří, kdo je ve třídě nejlepší.
2. Většina dětí, zejména na I. stupni, si za nejoblíbenější předmět zvolí tělesnou výchovu, kde mohou běhat a hrát hry. Odpovědi na tuto otázku potvrdily, že je pro žáky pohyb důležitý.
3. Žáci se s nadšením pouštěli do debat s vyučujícími o podobě jednotlivých tanečků. Učitelky dětským nápadům naslouchaly, a pokud to bylo možné, byly nápady do muzikálu přidány. Hodně žáků u této otázky volilo kladnou

odpověď, ale ne všichni jsou průbojní, stydí se. Právě stydlivosti a strachu projevit se přisuzují 13 % odpovědí „nevím“.

4. Po tělesné výchově žáci volí za oblíbené předměty i hudební výchovu, výtvarnou výchovu a pracovní činnosti. Práce s papírem sice patří k častým činnostem na základní škole, ale i přesto se jedná o oblíbenou činnost. Většina žáků považuje podle odpovědí v dotaznících tuto činnost spojenou s muzikálem za pozitivní. Na druhou stranu jsou i žáci, kteří nejsou tolik zruční. Této menšině žáků přisuzují 13 % odpovědí „nevím“ a 4 % odpovědí „trošku, velmi málo“.
5. S textilem si doma děti většinou hrát nemohou. Věřím, že právě snaha vyzkoušet si střihání látky a další práci s ní stojí za 58 % odpovědí se dvěma úsměvy. Nevím zvolilo 6 % žáků. I zde si myslím, že hraje velkou roli fakt, že ne každý je zručný a práce s textilem není jednoduchá.
6. Kostýmy byly zdařilé a nápadité. Strašák v písničce „Žlutá“ pobavil děti i dospělé. Kladné hodnocení 89 % nebylo tedy překvapením, 11 % pak zvolilo odpověď „líbilo / pěkné“. Nikdo nevybral neutrální ani negativní odpověď.
7. Většina protagonistů u této otázky zvolila kladnou odpověď. Jejich nadšení dodávalo sil nám všem. Odpolední zkoušky byly náročné a trvaly zhruba 60 minut. Po tu dobu si účinkující většinou mohli hrát venku na sluníčku, přesto přišli na zkoušku a trénovali.
8. Hlasité čtení není zrovna oblíbenou činností žáků. Hlavním důvodem není to, že by neuměli plyně číst, jde spíš o trému. Stydí se pracovat s hlasem a čtou velmi potichu a monotónně. 36 % odpovědí v dotaznících bylo „Hodně / moc / skvěle“ a 27 % s jedním úsměvem „Líbilo / pěkné“. Čtené zkoušky byly doplněny o hry, aby se žáci uvolnili a neměli trému. Přesto se pár žáků, kteří se styděli číst nahlas, našlo. Právě jim přisuzují 13 % odpovědí „Nevím / občas“.
9. O muzikále mluvili mezi sebou učitelé, není tedy divu, že byl tématem hovorů i mezi žáky, z nichž 47 % označilo odpověď „Hodně“. Ne každý se chce chlubit tím, že mluví o věcech k výuce, tedy o muzikále, proto nejspíše 43 % odpovědí bylo s jedním úsměvem. Jen 9 % odpovědí bylo označeno „Nevím“.
10. Každý máme jiný vkus a to se projevilo i ve výsledcích na dotaz, jaká písnička se nejvíce líbila. Nejoblíbenější se stala společná píseň Barevný svět.

11. – 13. Samotné vystupování před diváky se žákům líbilo. Nejlépe hodnoceným vystoupení bylo to pro rodiče, kde mohl každý ukázat, co celý rok připravoval, 89 % odpovědí bylo označeno dvěma úsměvy – tedy líbilo se vystoupení hodně. Vystoupení pro děti z mateřské školy dětem nevadilo a 77 % žáků vybralo nejlepší hodnocení. Výrazně horší výsledek dvou úsměvů mělo vystoupení pro spolužáky, kde nejlepší hodnocení vybralo jen 38 %. Tréma a strach..., zde vidím příčinu 60 % odpovědí s jedním úsměvem. Přesto považuji všechna vystoupení za velice zdařilá a kladné hodnocení vypovídá, že si všichni muzikál užili.
14. Mezi žáky, kteří spolupracovali na muzikále, se občas nějaké to pošťuchování a dohadování objevilo. Nikdy však nešlo o nic vážného a za chvíli se opět všichni smáli. 77 % kladných odpovědí dvou úsměvů a 23 % odpovědí s jedním úsměvem je jasným signálem, že si všichni v této bezvadné partě skvěle rozuměli.
15. V poslední otázce jen 4 % zastupuje neutrální odpověď „Nevím“. Většina, tedy 77 %, se rozhodně chce příštího projektu zúčastnit a hodnotilo odpověď dvěma úsměvy, 9 % vybralo jen jeden úsměv. Celkově si tedy žáci muzikál užili, a dokonce i vycházející žáci devátého ročníku by se opět do podobného projektu rádi zapojili.

Součástí dotazníkového šetření bylo i sdělení zážitků a pocitů žáků z příprav muzikálu i ze samotného vystoupení. Mladší žáci mluvili a ti starší mohli své pocity napsat. Vybrala jsem několik „psaníček“.

Linh:

V muzikále *Pastelky* jsem hrála hnědou pastelku. Přípravy byly náročné, ale i zábavné. Do muzikálu se zapojilo hodně dětí z I. i II. stupně. Měla jsem více obavu z možných hádek, ale strach byl zbytečný. Většinou jsme se smáli a skvěle jsme si rozuměli. Věk nehrál žádnou roli. Na vystoupení se přišel podívat i pan starosta, pan ředitel i obě paní zástupkyně ředitele. Nevím, zda se mi to nezdálo, ale asi jsem zahlédla ve tvářích některých dospělých slzy. Přišli se na nás podívat i naši spolužáci. Zpívali jsme, tančili, ale hlavně jsme si muzikál užívali. Kromě hnědé pastelky byly v muzikále i černá, žlutá, zelená a další barvy, které hrály i další děvčata. A proto, že to byl muzikál, měla

každá barva i svoji písničku. Na závěr jsme si všichni zazpívali společnou písničku a tím muzikál *Pastelky* skončil.

Věrka:

Pastelky = dětský muzikál, ve kterém účinkovali žáci z naší školy. My žáci jsme do toho šli s chutí a nadšením, které ale nevydrželo všem. Ale ti nejlepší z nás vydrželi až do konce. Většina z nás, co jsme vytrvali, už dříve jiným muzikálem prošla v Německu. Měli jsme tedy již nějaké zkušenosti a vše šlo rychleji. Nacvičovali jsme skoro celý školní rok 2x týdně ráno od 7 hodin. Samotné vystoupení jsme zvládli a všichni jsme si to náramně užili. Mně osobně se celý nápad moc líbil a celkově mě bavila příprava vystoupení. Určitě bych se ráda zapojila do dalších muzikálů.

Pepa:

Mé pocity z projektu *Pastelky*? Dle mého názoru to byl velmi pěkný projekt, který se snažil o znovuoobnovu spolupráce mezi spolužáky a dospělými. Utvářel nová přátelství a zkvalitňoval naši kreativní mysl. Odbourával trému a nervozitu z vystupování před velkou skupinou lidí. Myslím, že projekt se velmi osvědčil i našem českém vydání. Dříve šlo o projekty v Německu. Nadchnul starostu i ostatní. Díky němu se plno škol začalo domlouvat na podobném „výtvoru“. Naše škola pokračovala dál a přinesla představení 9. tříd – Kouzelný oxid.

Pastelky sice byly náročné, ale i tak nás všechny naplnily dlouhodobou radostí z velkého úspěchu a dlouho trvajících milých ohlasů. Škola se také díky muzikálu *Pastelky* více zviditelnila ve městě Sokolov.

Honza:

Oslovila mě paní učitelka Plachá, zda nechci hrát v muzikále *Pastelky*. Již v předchozích letech jsem hrál v muzikálech, které jsme se učili celý rok a pak je hráli v Německu. Věděl jsem, že bude hodně legrace, proto jsem kývnul, že se přidám. Byla to pro mě nová zkušenost, nikdy jsem nehrál jenom český muzikál, kde se na mě přijdou podívat dokonce i spolužáci ze školy. Začal jsem se docela i bát. Hned první den zkoušky jsem zjistil, že se mi muzikál bude líbit. Byly tu zajímavé písničky i tance. Když přišel den vystoupení, bál jsem se a najednou jsem nechtěl „prodat“, co jsem se za celý rok naučil.“ Ale jak jsem vstoupil na pódium, tak byl najednou strach, stres, nervozita pryč. Po druhém

vystoupení jsem se už vůbec nebál. Moc jsem si muzikál užil a myslím, že by se měly podobné projekty dělat častěji.

Roman

Zcela nečekaně mě začaly přemlouvat spolužačky, abych se přidal do týmu muzikálu *Pastelky*. Byly to Věra a Linh. Zprvu se mi vůbec nechtělo, ale teď jsem rád, že jsem nakonec svolil. Byl to obrovský zážitek. Ještě ten den jsem dostal text, který jsem se měl naučit. Zkoušky byly zábavné. Stačilo se „jen“ naučit zadaný text. Když už jsem měl vystoupit na pódium a začít hrát, podlomila se mi skoro kolena, měl jsem trému. Ta mě naštěstí velmi rychle opustila. Publikum děj zaujal a nikdo nerušil. Díky muzikálu jsem si zlepšil vztahy s ostatními spolužáky (i učiteli), kteří byli zapojeni do projektu. Byl to skvělý zážitek a doufám, že se mi naskytne možnost si ho zopakovat u nějakého dalšího projektu, který bude třeba hned v příštím školním roce.

ZÁVĚR

V diplomové práci jsem se zamýšlela nad významem hudby v lidském životě a nad funkcí hudby. Věnovala jsem se i problematice mezipředmětových vztahů a jejich využitím v základním školství. Úskalím, s nímž se v prvopočátcích snah o změny ve školství mezipředmětové vztahy potýkaly, bylo opomíjení umělecky zaměřených předmětů. Naštěstí se již v současnosti ví, že i hudební výchova, výtvarná výchova a pracovní činnosti jsou v budoucím uplatnění pro dospělé jedince důležité. V kapitole o mezipředmětových vztazích jsem se zamyslela i nad úskalími a výhodami, které přináší. Ve třetí kapitole jsem se zaměřila na RVP ZV a naše školní ŠVP, především jsem se v pohledu na RVP zaměřila na výstupy, které se vztahují k tématu mé práce. V kapitole věnované ŠVP jsem z pohledu projektu sledovala, zda jsou naplňovány cíle ŠVP.

Čtvrtá kapitola je věnována muzikálu. Co vlastně dělá muzikál muzikálem, jaké jsou formy a druhy muzikálu a jak to vypadá s muzikálem v základní škole.

Za hlavní část své diplomové práce považuji praktickou část, které se týká rozsáhlá kapitola 5, kde popisuji vlastní průběh vzniku muzikálu *Pastelky*. Jak byly zapojeny a propojeny předměty hudební výchova, výtvarná výchova a pracovní činnosti a v neposlední řadě jak vlastní muzikál probíhal.

Poslední kapitola 6 je věnována reflexi projektu. Hlavním organizátorkám projektu jsem položila několik otázek a získala na ně zajímavé odpovědi, které jsem zpracovala v této kapitole. Otázky jsem položila i žákům účinkujícím v muzikále.

Cílem mé diplomové práce bylo nejen teoreticky zdůvodnit význam hudby a hudební výchovy a propojení hudební výchovy s výtvarnou výchovou a pracovními činnostmi na pozadí muzikálu, ale také na vlastním projektu prakticky ukázat mezipředmětové vztahy. Popsala jsem vlastní tvůrčí dílo mé a mých kolegyně a spoluautorek, ve kterém se mezipředmětové vztahy realizují, a provedla jeho zhodnocení z pohledu pedagogů i zúčastněných žáků. Domnívám se, že jsem cíl diplomové práce naplnila a to jak v teoretické části, tak i v části praktické.

RESUMÉ

Práce zdůvodňuje význam a funkci hudby v životě člověka. Mapuje mezipředmětové vztahy ve výuce a zpracování problematiky mezipředmětových vztahů v dostupné literatuře a z pohledu praktického využití při realizaci hudebního projektu. Porovnává naplnění cílů RVP ZV při realizaci celoročního projektu *Pastelky*. Praktická část práce se věnuje přípravám, realizaci a zhodnocení vlastního projektu.

RESUMÉ

The diploma thesis aims at explaining the significance and function of music in human life. It maps intersubjectal relations in tuition and how the topic has been represented in accessible literature focusing on the possibilities of utilization in the realization of a music project. The thesis compares how successfully the aims of the Framework Educational Programme for Basic Education have been fulfilled during the realization of the whole-year project Crayons. The practical part of the thesis focuses on preparation, realization, and evaluation phases of the author's own project.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A PRAMENŮ

- BÁRTOVÁ, Monika. Sborník prací Filozofické fakulty univerzity Brno: OPERETA VERSUS MUZIKÁL. Brno: Filozofická fakulta Brno, 2005. Dostupné také z:
https://digilib.phil.muni.cz/bitstream/handle/11222.digilib/114650/Q_Theatrologica_08-2005-1_3.pdf
- BRUSCIA K. E. Defining Music Therapy. Gilsum: Barcelona Publishers, 1998. ISBN 1-891278-07-X.
- CIGÁNKOVÁ, Irena. *Možnosti využití hudby v hodinách dramatické výchovy*. Brno, 2011. Bakalářská práce. Janáčkova akademie múzických umění v Brně, Divadelní fakulta. Vedoucí práce Mgr. Jarmila Hrabalová, Ph.D.
- CLAYCOMB, Patty. Školka plná zábavy: kalendář tvořivých her pro předškolní děti. 4. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-807-3679-132.
- DRÁBEK V. Stručný průvodce hudební psychologií. Praha: Univerzita Karlova v Praze- Pedagogická fakulta, 2004. ISBN 80-7290-161-3.
- FISCHER, Václav. Pojd'te si hrát s námi: veršování k malování, básničky a písničky, rýmované hádanky, zpívání s dětmi, jednoduchá cvičení. 1. Praha: Grada, 2007. ISBN 978-802-4719-764.
- GARDNER H. Dimenze myšlení: Teorie rozmanitých inteligencí. Praha: Portál, 1999. ISBN 80-7178-279-3.
- JEŽKOVÁ, Petra. *Mezipředmětové vztahy hudební a literární výchovy*. Brno, 2012. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Pedagogická fakulta, Katedra hudební výchovy. Vedoucí práce PhDr. Marek Sedláček, Ph.D.
- KOŤÁTKOVÁ, Soňa. Vybrané kapitoly z dramatické výchovy. 1. Praha: Karolinum, 1998. ISBN 80-718-4756-9.
- KOVALIK, Susan a Karen OLSEN. *Integrovaná tematická výuka: model*. 2. Kroměříž: Spirála, 1995. Vzdělávání pro 21. století. ISBN 8090187307.
- KRESÁNEK J. Hudba a člověk: Hudobné myslenie; sociálna funkcia hudby; hudobná psychológia. Bratislava: Hudobné centrum, 2000. ISBN 80-88884-18-7.

- KRISTA, Bláhová a Vacek PAVEL. Uvedení do systému školní dramatiky: dramatická výchova pro učitele obecné, základní a národní školy. 1. Praha: IPOS - Informační a poradenské středisko pro místní kulturu, 1996. ISBN 80-706-8070-9.
- MARUŠÁK, Radek. Dramatická výchova v kurikulu současné školy: využití metod a technik. 1. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-807-3674-724.
- Muzikál NOTY. Základní škola Opava, Šrámkova 4, příspěvková organizace [online]. [cit. 2019-03-31]. Dostupné z: <https://skola-opava.cz/2019/01/09/muzikal-noty/>
- OSOLSOBĚ, Ivo. Muzikál je, když... 1. Praha: Supraphon, n.p., 1967. ISBN 02-332-67.
- PÁNÍKOVÁ, Petra. Příprava a realizace hudebně dramatické pohádky. Plzeň, 2018. Bakalářská práce. Západočeská univerzita v Plzni, Fakulta pedagogická, Katedra hudební kultury. Vedoucí práce Doc. PaedDr. Marie Slavíková, CSc.
- PINK - noty a akordy - CZHity.cz [online]. [cit. 2019-04-09]. Dostupné z: <https://czhity.tiscali.cz/pisne/pink-587/>
- PROSTĚJOVSKÝ, Michael. Muzikál expres: malý průvodce velkým muzikálem. 1. Brno: Větrné mlýny, 2008. Dokořán (Větrné mlýny). ISBN 978-80-86907-49-9.
- Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání: platný od 1. 9. 2005. [online]. Praha: MŠMT, 2017 146 s. [cit. 2019-01-06]. Dostupné z: http://www.msmt.cz/file/41216_1_1/
- REJCHA A. Hudba jako ryze citové umění. Praha: Togga, 2009. ISBN 978-80-87258-15-6.
- SEDLÁK, František. Nové cesty hudební výchovy na základní škole. 1. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, n. p., 1977. ISBN 14-722-77.
- SCHMIDT-JOOS, Siegfried. Muzikál. 1. Praha: Supraphon, n.p., 1968. ISBN 02-222-68.
- SCHNIERER, M. Společenské funkce hudby. České Budějovice: Jihočeská univerzita, 1995. ISBN 80-7040-123-0.
- SIROVÁTKA, Oldřich. Čítanka české lidové slovesnosti: z lidových písní, vyprávění, říkadel a her. 1. Brno: Masarykova univerzita, 1992. ISBN 80-210-0478-9.
- SKALKOVÁ, JARMILA. Obecná didaktika: 2., rozšířené a aktualizované vydání. 1. Praha: Grada Publishing, 2007. ISBN 978-80-2471-821-7.

- SCHMIDT-JOOS, Siegfried. Muzikál. 1. Praha: Supraphon, n.p., 1968. ISBN 02-222-68.
- ŠIMANOVSKÝ, Zdeněk. Hry s hudbou a techniky muzikoterapie ve výchově, sociální práci a klinické praxi. Vyd. 4. Praha: Portál, 2011, 246 s. ISBN 978-80-7367-928-6.
- Teorie a praxe hudební výchovy II. 1. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta, 2011. ISBN 978-80-7290-519-5.
- Teorie a praxe hudební výchovy III. 1. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta, 2014. ISBN 978-80-7290-724-3.
- TOMKOVÁ, Anna, Jitka KAŠOVÁ a Markéta DVOŘÁKOVÁ. Učíme v projektech. 1. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-527-1.
- V peřině. ZUŠ Střezina [online]. [cit. 2019-03-31]. Dostupné z: <http://www.strezina.cz/novinky/v-perine-strezina-s-danetou-predstavila-uz-treti-projekt-1383>

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 - nabídka odpovědí	48
Tabulka 2 - vyhodnocení 1. ot.	48
Tabulka 3 - výsledky 2. ot.	49
Tabulka 4 - výsledky 3. ot.	49
Tabulka 5 - výsledky 4. ot.	50
Tabulka 6 - výsledky 5. ot.	50
Tabulka 7 - výsledky 6. ot.	51
Tabulka 8 - výsledky 7. ot.	51
Tabulka 9 - výsledky 8. ot.	52
Tabulka 10 - výsledky 9. ot.	52
Tabulka 11 - výsledky 10. ot.	53
Tabulka 12 - výsledky 11. ot.	54
Tabulka 13 - výsledky 12. ot.	54
Tabulka 14 - výsledky 13. ot.	55
Tabulka 15 - výsledky 14. ot.	55
Tabulka 16 - výsledky 15. ot.	56

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1 - vyhodnocení ot. 1	48
Graf 2 - vyhodnocení ot. 2	49
Graf 3 - vyhodnocení ot. 3	49
Graf 4 - vyhodnocení ot. 4	50
Graf 5 - vyhodnocení ot. 5	50
Graf 6 - vyhodnocení ot. 6	51
Graf 7 - vyhodnocení ot. 7	51
Graf 8 - vyhodnocení ot. 8	52
Graf 9 - vyhodnocení ot. 9	52
Graf 10 - vyhodnocení ot. 10	53
Graf 11 - vyhodnocení ot. 11	54
Graf 12 - vyhodnocení ot. 12	54
Graf 13 - vyhodnocení ot. 13	55
Graf 14 - vyhodnocení ot. 14	55
Graf 15 - vyhodnocení ot. 15	56

SEZNAM OBRÁZKŮ⁴⁹

Obrázek 1 - nácvik písně Barevný svět	II
Obrázek 2 - tanečnice písně Černá	III
Obrázek 3 - nácvik písně Růžová	IV
Obrázek 4 - nácvik písně Bílá	V
Obrázek 5 - z vystoupení - Bílá	V
Obrázek 6 - z vystoupení - Červená	VI
Obrázek 7 - tanečníci písně Modrá	VII
Obrázek 8 - z vystoupení - Zelená	VIII
Obrázek 9 - slunečnice z písně Žlutá	IX
Obrázek 10 - z vystoupení - Žlutá	IX
Obrázek 11 - z vystoupení - Hnědá	X
Obrázek 12 - společné foto	XI
Obrázek 13 - Bílá	XV
Obrázek 14 - foto z nácviku	XV
Obrázek 15 - Hnědá	XV
Obrázek 16 - čtená zkouška	XV
Obrázek 17 - Kulisy	XV
Obrázek 18 - Kulisy	XV
Obrázek 19 - Hnědá	XVI
Obrázek 20 - Hnědá	XVI
Obrázek 21 - pastelky	XVI
Obrázek 22 - zelený věneček	XVI
Obrázek 23 - strom – z písně Bílá	XVI
Obrázek 24 - zadní strana stromu	XVI
Obrázek 25 - kulisy k písni Černá	XVII
Obrázek 26 - hvězda z písně Černá	XVII
Obrázek 27 - kulisy k písni Černá	XVII
Obrázek 28 - slunečnice z písně Žlutá	XVII

⁴⁹ Ve škole máme uloženy informované souhlasy rodičů žáků s pořizováním a použitím fotografií.

Obrázek 29 - maska delfína.....	XVIII
Obrázek 30 - delfíni z písně Modrá.....	XVIII
Obrázek 31 - masky ptáků bouřliváků	XVIII
Obrázek 32 - masky z písně Modrá	XVIII
Obrázek 33 - paruky k písni Růžová.....	XVIII
Obrázek 34 - kulisa vázy z písně Hnědá	XIX
Obrázek 35 - kráva z písně Hnědá	XIX
Obrázek 36 - čokoláda z písně Hnědá	XIX
Obrázek 37 - "Sekáč" z písně Růžová.....	XX
Obrázek 38 - obrazy z muzikálu	XX
Obrázek 39 - obraz z muzikálu	XX

PŘÍLOHY

Seznam Příloh

SEZNAM PŘÍLOH.....	I
PŘÍLOHA 1: BAREVNÝ SVĚT.....	II
PŘÍLOHA 2: ČERNÁ	III
PŘÍLOHA 3: RŮŽOVÁ	IV
PŘÍLOHA 5: ČERVENÁ.....	VI
PŘÍLOHA 6: MODRÁ.....	VII
PŘÍLOHA 7: ZELENÁ.....	VIII
PŘÍLOHA 8: ŽLUTÁ	IX
PŘÍLOHA 9: HNĚDÁ	X
PŘÍLOHA 10: ŠEDIVÝ SVĚT	XI
PŘÍLOHA 11: DOTAZNÍK PRO ŽÁKY.....	XII
PŘÍLOHA 12: DALŠÍ FOTOGRAFIE	XV

Příloha 1: Barevný svět

BAREVNÝ SVĚT

Svět je jako malovaný
jako duha barevný
a pastelky v řadě jdou
jedna za druhou.

A proto neměj klapky na očích,
bylo by ti smutno,
když barvy září,
máš úsměv na tváři.

Obrázek 1 - nácvik písně Barevný svět

Zdroj: vlastní

Příloha 2: Černá

ČERNÁ

Černočerná bývá noc,
hvězdy se vodí za ruce
a hrajou kolo mlýnský
okolo měsíce.

Černočerná bývá noc,
když kočky honí myšky,
hvězdy na ně koukají,
z nekonečné výšky.
Padavada da vapam ...

Černočerná bývá noc,
Spí děti, stromy, klokani.
Jen se na svých křídlech
za černou nocí prohání.
Padavada da vapam...

Obrázek 2 - tanečnice písně Černá

Zdroj: vlastní

Příloha 3: Růžová

RŮŽOVÁ

Červenou už nechci víc a černá se mi protiví,
s tou bílou jsem to přehnala a ta zelená je šílená,
jen růžová to může být 1x tydydududydydududypdyp.

Tramvají a stromovkou teď spěchám rychle za tebou
a tuším, že mě políbíš, i když se ti vůbec nelíbí,
že mám sukni růžovou tydydudu...,
že mám sukni růžovou tydydududydydududypdyp.

Kdekdo se na mě usmívá a to tu zvykem nebývá,
i když to není na camping, stejně je to prima, že jsem pink,
že mám sukni růžovou tydydududypdyp.

Červenou už nechci víc a černá se mi protiví,
s tou bílou jsem to přehnala a ta zelená je šílená,
jen růžová to může být 1x tydydududydydududypdyp.

tydydududydydududypdyp

Že mám sukni růžovou.

tydydududydydududypdyp

Jen růžová to může být tydydudu... tip.

Obrázek 3 - nácvik písně Růžová

Zdroj: vlastní

Příloha 4: Bílá

BÍLÁ

Vločka vločku prohání, jedna druhou stíhá.

Za tabulkou okenní bílý roj se míhá.

Z jinovatky plášť mají kmeny - stromů.

Po tváři tě pohladí mráz, když vyjdeš z domu.

R: Vždyť každý ten zázrak zná.

Všude jen barva bílá.

Hrst vloček ve vlasech má

jedině sněžná víla.

Měsíc se tiše zrcadlí na zamrzlé hladině rybníka,

když paní zima pohladí, svého bílého koníka.

Ten koník nosí v hřívě sníh, vítr mu kolem uší hvízdá.

Ráno se děti radují sáňková krasojízda.

R. 1x a podruhé do ticha:

Vždyť každý ten zázrak zná.

Všude jen barva bílá.

Hrst vloček ve vlasech má

jedině sněžná víla.

Obrázek 4 - nácvik písně Bílá

Obrázek 5 - z vystoupení - Bílá

Zdroj: vlastní

Zdroj: vlastní

Příloha 5: Červená

ČERVENÁ

Červená, červená, barva malin nádherná,
barva jahod, třešní, lásky, tu je barva má.

Zejména, zejména, tvář když sluncem zčervená
a když nocí oheň září to je nálada.

Červená je barva smíchu,
barva růží, barva dívčích tváří, dívčích tváří.
Barva léta, barva štěstí, když se lidem všechno dobře daří,
dobře daří.

To je ta veselá červená, rozpustilá červená,
ze všech nejvíc se mi líbí, to je barva má.

Ze všech nejvíc se mi líbí, to je barva má,
jo, to je barva má,
jo, to je barva má.

Obrázek 6 - z vystoupení - Červená

Zdroj: vlastní

Příloha 6: Modrá

MODRÁ

Pod modrou oblohou,
jde vlna za vlnou.
Moře se modravě pění,
nad ním se vznáší snění.

Na vlnách se houpají,
v modré vodě koupají
pírka modrých ptáků,
šťastných ptáků,
ptáků bouřliváků.

Ó moře, já nemám zdání,
zda splní se moje přání.
S nimi odletět do nebes,
ještě dnes, ještě dnes.
S modrými ptáky bouřliváky
roztrhnout na nebi mraky.

Obrázek 7 - tanečníci písně Modrá

Zdroj: Foto Fuchs

Příloha 7: Zelená

ZELENÁ

Zima jde spát, jaro kraluje.
Zelenou barvou všechno omaluje.

Okolo rybníka zelená tráva.
V zelené vodě zelená žába.

Zelené listí, no to je paráda.
Za zeleným plotem, zelená zahrada.

V zelené zahradě zelené zeli,
kdo se ho přejí je zelený celý.

Zelené housenky v zeli si medí,
zelená je nejlepší, to ony vědí.

Obrázek 8 - z vystoupení - Zelená

Zdroj: vlastní

Příloha 8: Žlutá

ŽLUTÁ

Všude tam, kde je den, můžeš mě zastihnout.
Slunce zná mou barvu jen, když vyjde nad obzor,
všechno se rozsvítí, a proto líbí se všem.

Světle žlutá, sytě žlutá,
nejžlutější, žlutavá.
Světlo svítí, vzhůru letí,
taková je barva má.

Strniště s panákem a Číňan s copánkem.
Ze zlata - prstýnek. Saharou se prohání
žlutý písek a vítr, zlaté nitky vzpomínek.

Světle žlutá...
Všude tam, kde je den
můžeš mě zastihnout.
Snad proto líbím se všem,
líbí se všem,
líbí se všem, všem, všem, všem!! (čačača)

Obrázek 9 - slunečnice z písničky Žlutá

Zdroj: vlastní

Obrázek 10 - z vystoupení - Žlutá

Zdroj: vlastní

Příloha 9: Hnědá

HNĚDÁ

Hnědá je zem, po které můžeme jít.
Hnědá je váza, kde kytka může být.
Hnědý je medvěd, který by chtěl spát.
Hnědá je dobrá, už je to tak.

Hnědá je Milka – ta čokoláda.
Hnědá je v prérii uschlá tráva.
Hnědá je také naše česká kráva.
Senzačně hnědá je ranní káva.

Jako nálada, když zahrajeme poslední kus.
Hnědá je nejlepší a dostala velké plus.
Je to barva, kterou má každý rád.
Hnědá je dobrá, už je to tak.

Obrázek 11 - z vystoupení - Hnědá

Zdroj: vlastní

Příloha 10: Šedivý svět

ŠEDIVÝ SVĚT

//: Kdyby byl svět jako šedá skvrna://

//: všichni by se ptali, všichni by se ptali, koho je to vina://

//: Koho je to vina a kdo za to může://

//: Proč jsou šedá města, proč jsou šedá města, hory, lesy, moře://

//: Ale náš svět má snad barev tisíc://

//: Malířem je slunce, malířem je slunce, někdy taky měsíc://

Obrázek 12 - společné foto

Zdroj: Foto Fuchs

Příloha 11: Dotazník pro žáky

Milí žáci,

už to budou 2 týdny, co jste kamarádům a rodičům v Alfa Music Clubu Sokolov zahráli muzikál *Pastelky*. Zkuste si vzpomenout na pocity, které jste zažívali. Jak se vám celoroční přípravy líbily, zda vás těšilo tvoření kulís a všeho, co bylo potřeba k muzikálu připravit. A jak se vám líbilo samotné vystoupení? Práce bylo hodně, bavila a těšila vás? Pokud by se chystal nový muzikál nebo školní akademie, divadlo... Chtěli byste se opět zapojit? Znovu chodit na zkoušky, trénovat, vyrábět?

Chtěli bychom vás požádat o několik odpovědí na otázky. Stačí u vybrané odpovědi udělat křížek. Za vyplnění tohoto dotazníku děkujeme.

Váš učitelský tým

☺ ☺	Hodně / moc / skvěle / určitě ano
☺	Líbilo / pěkné / spíše ano
☹	Nevím / občas
☹	Trošku / velmi málo / spíše ne
☹ ☹	Vůbec / nelíbilo se mi / určitě ne

		☺ ☺	☺	☹	☹	☹ ☹
1.	Jak se ti líbilo téma muzikálu – <i>Pastelky</i> ?					

		☺ ☺	☺	☹	☹	☹ ☹
2.	Jak se ti líbily nácviky tanečků?					

		☺ ☺	☺	☹	☹	☹ ☹
3.	Jak tě bavilo spolupodílet se na vymýšlení tanečků?					

		☺ ☺	☺	☹	☹	☹ ☹
4.	Jak tě bavila práce s papírem při vyrábění kulís a papírových částí kostýmů?					

		☺ ☺	☺	☹	☹	☹ ☹
5.	Jak se ti líbila práce s textilem při tvorbě kulís?					

		😊😊	😊	😐	😞	😞😞
6.	Jak se ti líbily kostýmy?					

		😊😊	😊	😐	😞	😞😞
7.	Jak se ti líbily odpolední společné návikiy?					

		😊😊	😊	😐	😞	😞😞
8.	Jak tě bavily čtené zkoušky?					

		😊😊	😊	😐	😞	😞😞
9.	Jak často jste si s kamarády povídali o přípravě muzikálu?					

10.	Které písně se ti líbily?	😊😊	😊	😐	😞	😞😞
	Barevný svět					
	Černá					
	Bílá					
	Červená					
	Modrá					
	Zelená					
	Žlutá					
	Šedivý svět					

		😊😊	😊	😐	😞	😞😞
11.	Jak se ti líbilo vystoupení pro děti z mateřské školy?					

		😊	😊	😊	😐	😞	😞	😞
12.	Jak se ti líbilo vystoupení pro spolužáky ze školy?							

		😊	😊	😊	😐	😞	😞	😞
13.	Jak se ti líbilo vystoupení pro rodiče?							

		😊	😊	😊	😐	😞	😞	😞
14.	Jak se ti pracovalo ve vybraném kolektivu spolužáků – herců?							

		😊	😊	😊	😐	😞	😞	😞
15.	Přidáš se do týmu při příštím projektu?							

Příloha 12: Další fotografie

Obrázek 13 - Bílá

Zdroj: vlastní

Obrázek 14 - foto z nácvičku

Zdroj: vlastní

Obrázek 15 - Hnědá

Zdroj: vlastní

Obrázek 16 - čtená zkouška

Zdroj: vlastní

Obrázek 17 - Kulisy

Zdroj: vlastní

Obrázek 18 - Kulisy

Zdroj: vlastní

Obrázek 19 - Hnědá

Zdroj: vlastní

Obrázek 20 - Hnědá

Zdroj: vlastní

Obrázek 21 - pastelky

Zdroj: vlastní

Obrázek 22 - zelený věneček

Zdroj: vlastní

Obrázek 23 - strom – z písňe Bílá

Zdroj: vlastní

Obrázek 24 - zadní strana stromu

Zdroj: vlastní

Obrázek 25 - kulisy k písni Černá

Zdroj: vlastní

Obrázek 26 - hvězda z písne Černá

Zdroj: vlastní

Obrázek 27 - kulisy k písni Černá

Zdroj: vlastní

Obrázek 28 - slunečnice z písne Žlutá

Zdroj: vlastní

Obrázek 29 - maska delfina

Zdroj: vlastní

Obrázek 30 - delfini z písňe Modrá

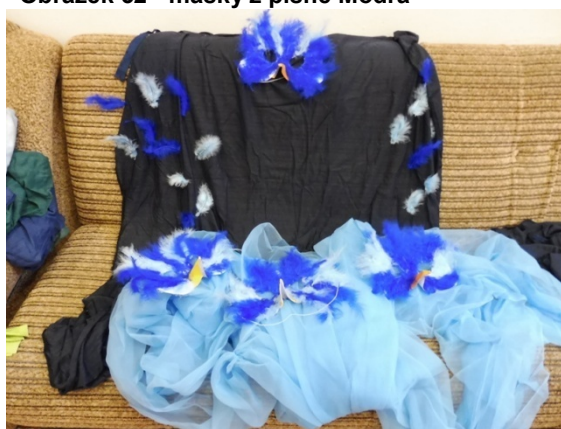
Zdroj: vlastní

Obrázek 31 - masky ptáků bouřliváků

Zdroj: vlastní

Obrázek 32 - masky z písňe Modrá

Zdroj: vlastní

Obrázek 33 - paruky k písni Růžová

Zdroj: vlastní

Obrázek 34 - kulisa vázy z písňe Hnědá

Zdroj: vlastní

Obrázek 35 - kráva z písňe Hnědá

Zdroj: vlastní

Obrázek 36 - čokoláda z písňe Hnědá

Zdroj: vlastní

Obrázek 37 - "Sekáč" z písňe Růžová

Zdroj: vlastní

Obrázek 38 - obrazy z muzikálu

Zdroj: vlastní

Obrázek 39 - obraz z muzikálu

Zdroj: vlastní